

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat de Filosofia i Lletres

Memòria del Treball de Fi de Grau

Anàlisi del tractament actual de les ['ə] i ['ɛ] en el parlar de Binissalem

Mireia Pol Pons

Grau de Llengua i Literatura Catalanes

Any acadèmic 2015-16

DNI de l'alumne:78220597N

Treball tutelat per Joan Melià Garí
Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☒	☐

Paraules clau del treball: canvi lingüístic, sistema vocàlic tònic, hibridesa lingüística.

Taula de continguts

1. PROPOSTA DE TREBALL I METODOLOGIA.....	Pàg. 3-5
2. MARC TEÒRIC	
2.1. El canvi lingüístic.....	Pàg.6
2.2. La vocal mitjana central tònica i l'anteriorització d'aquest tret fonètic.....	Pàg.7-8
2.3. El canvi lingüístic situat en el temps.....	Pàg. 9-10
2.4. El canvi lingüístic en cadascuna de les Illes	
2.4.1. Menorca.....	Pàg. 11-15
2.4.2. Eivissa.....	Pàg. 15-19
2.4.3. Mallorca.....	Pàg. 19-25
2.5. Les causes internes del canvi lingüístic.....	Pàg. 26-27
3. ESTUDI DE LES DADES LINGÜÍSTIQUES OBTINGUDES AL TREBALL DE CAMP	
3.1 Anàlisi dels resultats obtinguts en cadascun dels grups d'informants.....	Pàg. 28-64
3.1.1. Grup 1.....	Pàg. 30-32
3.1.2. Grup 2.....	Pàg. 33-36
3.1.3. Grup 3.....	Pàg. 37-40
3.1.4. Grup 4.....	Pàg. 41-44
3.1.5. Grup 5.....	Pàg. 45-48
3.1.6. Grup 6.....	Pàg. 49-51
3.1.7. Grup 7.....	Pàg. 52-54
3.1.8. Grup 8.....	Pàg. 55-58

3.1.9. Grup 9.....	Pàg. 59-61
3.1.10. Grup 10.....	Pàg. 62-64
3.2. Anàlisi global dels resultats obtinguts.....	Pàg. 65-71
4. CONCLUSIONS.....	Pàg. 72-76
5. BIBLIOGRAFIA.....	Pàg. 77-78
6. ANNEXOS	
6.1. ANNEX I. Taules del treball de camp	Pàg. 79-91
6.2. ANNEX II. Combinacions possibles de la variable estudiada.....	Pàg. 92-105

1. PROPOSTA DE TREBALL I METODOLOGIA

Les Illes Balears es distancien del grup dels dialectes del català oriental al qual pertanyen, entre d'altres coses, per la utilització d'un sistema vocàlic tònic octofonèmic, en què apareix el fonema [ʼə], a més dels altres comuns a tot el català oriental. Tot i això, des de fa uns dos segles (Montoya 1995: 177), en aquest territori, a certes zones, s'ha produït un canvi lingüístic a favor del sistema vocàlic tònic heptafonèmic, que coincideix amb el majoritari del dialecte oriental, en què les realitzacions vehiculades a través del fonema [ʼə] han estat substituïdes per [ʼɛ].

Pel que fa a l'illa de Mallorca, tot i que diverses localitats han adoptat el canvi lingüístic durant un cert període històric, actualment aquest ha perdurat a Binissalem, Alaró i Lloseta. Aquest projecte prendrà com a objecte d'estudi lingüístic aquest fenomen en el poble de Binissalem.

Respecte a aquest municipi, cal tenir en compte una circumstància contextual que pot tenir reflex en la llengua d'aquest territori. Especialment des de l'inici d'aquest segle, seguint (Caib.es 2010b), s'ha produït un elevat creixement demogràfic a les Illes Balears, que es configura com a un dels més alts de tot l'Estat espanyol. Una de les localitats més destacades en aquest sentit és Binissalem.

D'acord amb les dades proporcionades per l'IBESTAR, el padró municipal del 2010 respecte de l'any 2001 en el municipi de Binissalem reflecteix que, en deu anys, es produeix un augment de quasi 2.000 habitants, que suposa un creixement del 36% de la població que hi havia en el 2001 (es passa de 5.424 a 7.379 habitants). El padró elaborat l'any 2015 demostra que la població de Binissalem continua augmentant. Concretament, respecte del 2010, ha augmentat un 6,38% i, per tant, l'any 2015 a aquesta localitat hi havia 7.850 habitants (Caib.es 2010a; 2010b; 2015).

D'acord amb (Caib.es 2010b), aquest creixement considerable es deu, entre altres factors, a l'arribada massiva d'habitants d'altres localitats mallorquines, especialment de població jove, a aquest municipi. L'encariment dels habitatges a la ciutat de Palma ha fet que en disminueixi la demografia a favor d'altres localitats de la vora ben connectades amb la capital i amb uns habitatges més barats. Binissalem s'ha convertit en un d'aquests nuclis receptors, fet que pot explicar l'elevat creixement demogràfic d'aquests darrers anys (Caib.es 2010b).

Això pot suposar conseqüències lingüístiques sobre el territori: es fa més accentuat el fet que no puguem parlar del municipi de Binissalem com a un indret lingüísticament homogeni pel que fa a la presència del tret innovador. Així doncs, l'arribada de mallorquins nouvinguts fa que es produeixi la inclusió del tret fonètic més antic, el majoritari en el territori mallorquí i balear, que està fonamentat en un sistema vocàlic tònic octofonèmic. D'aquesta manera, Binissalem ha esdevingut un territori híbrid, en què no només hi trobam el fenomen lingüístic innovador que li és propi, sinó també hi conviu el tret fonètic tradicional mallorquí, a més d'altres llengües, com el castellà o l'anglès.

És per això que aquest projecte lingüístic pretén dur a terme una anàlisi de l'estat d'aquest tret des de la perspectiva intergeneracional, especialment centrada, per una banda, en el manteniment a Binissalem del tret lingüístic que li és característic i, per altra banda, en la introducció del tret fonètic català més antic, propi de la major part del territori mallorquí i balear. D'aquesta manera, es comprovarà si hi ha una barreja accentuada entre la pronúncia característica del poble i la tradicional mallorquina.

Concretament, l'estudi se centrarà en tot un seguit de mostres dels alumnes de l'escola de la companyia teatral amateur Xamo-Xamo del Teatre Municipal de Binissalem. Són un total de 153 informants, que pertanyen a deu grups diferents en franges d'edat diverses (dels 4 als 65 anys).

Aquest treball de camp es realitzarà seguint el procediment següent. En les classes d'aprenentatge del teatre, sovint hi va gent a veure els alumnes assajar; per això aprofitarem aquest fet per, comportant-nos com un visitant més, passar desapercebuts. Això permetrà que els informants no se sentin observats, atès que no sabran que ocupen la funció de font lingüística d'aquest treball.

És així com s'aconseguirà, d'alguna manera, difuminar la famosa «paradoxa de l'observador»¹, que tant preocupa els estudiosos de la llengua. Així doncs, mitjançant el *modus operandi* d'aquest projecte, els informants no sabran que són observats pel que fa

---

¹ Aquesta teorització, que va ser formulada per William Labov l'any 1963 i recollida a la seva obra *Sociolinguistic Patterns* (1972), explica que allò que pretén la sociolingüística és que el comportament lingüístic de l'individu sigui captat en situacions naturals; és a dir, sense que la seva parla es vegi condicionada per la presència de l'observador, però l'única manera d'aconseguir-ho és, precisament, l'observació sistemàtica.

al seu ús lingüístic i, per tant, duran a terme discursos naturals i no construïts de manera artificial a causa de la presència d'un observador.

Una vegada recaptades totes les dades necessàries, es durà a terme una anàlisi sobre la presència més o menys accentuada del tret innovador i del tret antic al municipi de Binissalem. A més, s'interpretaran les dades obtingudes i es prestarà especial atenció als casos intergeneracionals híbrids, en què en els resultats de progenitors i descendència hi ha variabilitat de sistemes vocàlics tòpics.

2. MARC TEÒRIC

2.1. El canvi lingüístic

Les llengües es configuren com a entramats complexos i divergents, que estan en canvi constant. Són «sistemes que no es troben en una situació d'equilibri perfecte i permanent» (Tuson 2010: 21).

La llengua es va transmetent de generació en generació, i els parlants, inconscientment —o, a voltes, conscientment— hi van introduint elements innovadors (novetats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques o lèxiques) que substitueixen progressivament les formes tradicionals. D'aquestes mutacions que pateixen les llengües al llarg del temps, en diem *canvi lingüístic* (Veny i Massanell 2012: 32).

El canvi lingüístic és una propietat natural i intrínseca de qualsevol estructura lingüística que té la capacitat d'atorgar-li heterogeneïtat produïda per factors diversos i des de perspectives ben diferenciades, és un concepte del tot caleidoscòpic. De fet, com bé esmenta Junyent (2006: 12), el canvi lingüístic es caracteritza per ser universal i, fins a cert punt, regular. És així com permet corroborar dues evidències entorn a la fesomia lingüística: les llengües canvien i totes elles estan sotmeses al mateix tipus d'influències modificadores.

El canvi lingüístic pot estar determinat per causes externes i per causes internes. Pel que fa al primer grup, sorgeixen del fet que «una llengua està exposada a les circumstàncies de l'entorn, i sembla que aquest pot modificar-la en més d'un sentit» (Tuson 2010: 20-21). Quant al segon grup, el canvi al qual s'exposa tota llengua també pot ser atribuït a la dinàmica interna del propi sistema lingüístic (Tuson 2010: 21).

És d'aquesta manera com, en totes les llengües, coexisteixen els trets lingüístics tradicionals i les innovacions, fins que el canvi lingüístic acaba fent desaparèixer la forma més antiga o, per altra banda, presenta una evolució dèbil i acaba imposant-se el tret originari, tot i que podem parlar de processos que poden durar segles. Un cas com aquest és el que es tractarà en aquest projecte d'investigació. En el cas que ens concerneix, a causa de la globalització que ha impregnat tot i cadascun dels racons del món, innovació i tradició conviuran amb tota normalitat en un territori relativament petit.

2.2. La vocal mitjana central tònica i l'anteriorització d'aquest tret fonètic

D'acord amb Moll (1991: 33), una de les característiques bàsiques que configuren l'eix divisor i entre català oriental i occidental és el tractament de la Ē llarga llatina tònica. Mentre que, als territoris propis del dialecte occidental (català nord-occidental i valencià), generalment, la Ē del llatí es manté com a [e] tancada; a la majoria de regions que configuren el català oriental (rossellonès, català central i alguerès), la Ē passa a [ɛ]. L'excepció regeix en el subdialecte balear en què, predominantment, es tradueix en una [ə]. Així doncs, en el conjunt de les Illes Balears, aquest és un tret majoritari, tot i que resulti perifèric pel que fa a la totalitat del dialecte oriental al qual pertany.

De fet, es considera que aquesta va ser una fase fonètica inicial que va afectar tot el català oriental antic i que va arribar a les Illes Balears a través de la llengua dels colonitzadors. Aquesta teoria ha estat suportada per diverses comprovacions. Joan Veny exposa que «grafies medievals com *antra* per *entra*, *prase* per *presa*, etc. semblen testificar l'existència d'aquest fonema [ə] al NE de Catalunya» (1978: 47).

Tot i això, aquest seria un tret que actualment només perduraria a les Illes Balears, que mantindrien la vocal tònica [ə]. En canvi, a tota la resta de territori que conforma l'àrea pertanyent al català oriental (rossellonès o català septentrional, català central i alguerès) aquest tret hauria evolucionat a l'Edat Mitjana (Veny 1978: 47) i tots els casos del fonema [ə] en posició tònica haurien estat ocupats per [ɛ], ja existent dins el diasistema del català oriental. Així doncs, en tot el territori del català oriental, la vocal neutra tònica es va perdre ben aviat i només perdura a la zona balear. D'aquesta manera, el canvi lingüístic no es dona a tot el territori pertanyent al mateix dialecte.

Aquesta dicotomia entre evolució i manteniment de la llengua podria entendre's a través de la teoria del lingüista alemany Matteo Bartoli (1873-1946)², que encapçala la disciplina de la neolingüística. D'aquesta manera, el manteniment de la vocal neutra tònica en el diasistema del català de les Illes Balears es podria explicar a través de la norma de l'àrea aïllada i la norma de l'àrea posterior o de colonització que aporta aquest autor. La primera considera que l'àrea que presenta una situació d'aïllament té més tendència a conservar les formes més antigues que en el cas dels altres territoris. Les

---

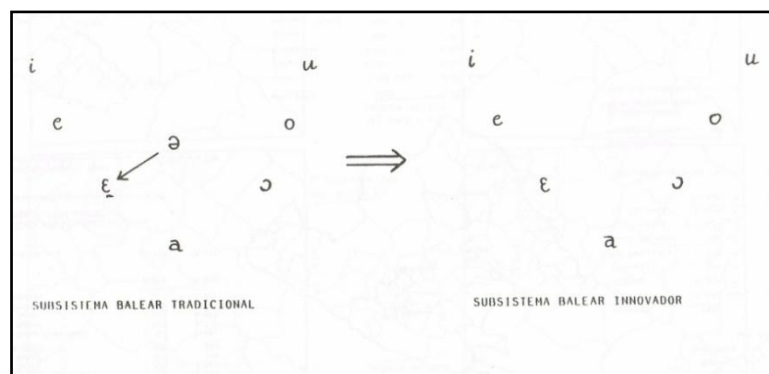
² La teoria de Matteo Bartoli, exposada a l'obra *Introduzione alla neolinguistica* (1925), es basa en l'estipulació d'uns principis, en concret cinc, vinculats a la distribució de la diversitat lingüística en l'espai, i té com a finalitat delimitar un eix cronològic que permet determinar quines formes es troben en un estadi més antic i quines en un de més modern.

Illes Balears són considerades una àrea aïllada a causa de la seva situació d'insularitat i, per tant, aquesta circumstància podria explicar el manteniment de la forma més antiga en aquest territori. Per altra banda, la segona norma a la qual s'ha fet referència també podria servir per a donar una explicació a aquesta dualitat de resultats. La norma de l'àrea posterior o de colonització considera que les àrees on la llengua ha arribat en una època més tardana per fets de colonització, com és el cas de les Illes Balears, són més conservadores que l'àrea original, que en aquest cas seria la zona peninsular.

Així doncs, s'ha analitzat la dualitat de resultats en els territoris que conformen el català oriental. Tot i això, les llengües evolucionen i el canvi lingüístic, com hem parlat anteriorment, hi és constant en totes elles. Modernament, aquest tret distintiu a les Illes Balears ha deixat de ser homogeni a tot el territori. A diverses zones del territori insular es perd el que apunta Brauli Montoya (1995: 176) com el tret més representatiu del català balear pel que fa al component fonològic: la vocal mitjana central tònica. D'aquesta manera, la vocal tònica [ə] ha esdevingut [ɛ] a algunes regions de les Illes Balears.

Fonològicament parlant, succeeix la transformació següent: «la unitat /ʔɛ/ ha absorbit les realitzacions de [ʔɛ] provinents de [ˈə], i [...] el subsistema vocàlic tònic, en principi octofonèmic, a les zones insulars on s'ha acomplert el canvi, ha acabat igualant-se a l'heptafonèmic del català oriental continental» (Montoya 1995: 177). Així, en aquests indrets balears, es defuig del diasistema vocàlic tònic balear i s'adopta un sistema vocàlic tònic que coincideix amb el propi de la resta de territoris del català oriental, format per set fonemes. Per tant, entre l'àrea que manté el tret antic i la zona innovadora hi ha una diferència d'inventari, a més d'una diferència d'incidència. Aquesta dualitat de resultat la trobam representada a (Montoya 1995: 211) de la manera següent:

2.3. El canvi lingüístic situat en el temps

Weinreich, Labov i Herzog a l'obra lingüística *Empirical Foundations for a Theory of Language Change* (1968) determinen, com bé explica Pons Giera (1991: 355), tres etapes que es desenvolupen en qualsevol canvi lingüístic i que fan referència a la localització d'un tret lingüístic innovador i a la resposta que experimenta la societat davant d'aquest. La primera fase es produeix quan una quantitat reduïda de parlants passen a adoptar la innovació; la segona etapa consisteix en l'expansió d'aquesta variació; i la tercera fa referència a la consolidació d'aquest tret: el canvi se sistematitza i se substitueix la forma anteriorment emprada. Quant a la teoria, les etapes que sofreix qualsevol canvi lingüístic queden clares, però, a la pràctica, són extremadament difícils de delimitar.

Pel que fa al canvi lingüístic que tenim com a objecte d'estudi, quan podem considerar que va sorgir, es va desenvolupar i es va consolidar com a un canvi estabilitzat? D'acord amb Montoya (1995: 177), els únics lingüistes que s'atreviren a situar en el temps l'aparició d'aquest canvi foren Francesc de B. Moll i Joan Veny. El primer estudiós a la seva obra *Gramàtica històrica catalana* feia l'observació següent: «Fins a principis del segle XIX tot l'arxipèlag semblava uniforme quant a l'ús de ['ə] [...] actualment [principis dels 50] i des de fa bastants decennis, es nota una marcada tendència a la conversió de la ['ə] en ['ɛ]» (Moll 1991: 76).

Francesc de Borja Moll a *El parlar de Mallorca* (1973) estudia el sorgiment d'aquest tret i deixa palès que el canvi de fonema, en un primer moment, fou difícil d'expandir i de consolidar, atès que els altres pobles veïns que conservaven la pronúncia més antiga, que eren i són la gran majoria, es sorprenien enormement i se'n reien, i això feia que aquest tret fonètic innovador dins el parlar balear s'intentés rectificar sovint amb errors per ultracorrecció. En paraules del propi Moll (1973: 82):

Els habitants de les viles veïnes se'n riuen, de la moderna fonètica [dels parlants del tret innovador] [...]. Aquests reaccionen procurant no distingir-se dels altres, però aleshores solen extremar les precaucions i converteixen en ['ə] totes les ['ɛ], fins i tot les que sonen ['ɛ] a la resta de l'illa: sovint es poden sentir pronúncies errònies per ultracorrecció, com [kə'fə] (=cafè).

Seguint Montoya (1995: 177), per la seva banda, Joan Veny, mitjançant el testimoni de persones majors que varen viure el moment del canvi lingüístic, considera que aquest fenomen no va poder ser anterior al segle XIX.

A partir de les determinacions de Moll i Veny i emprant la distinció establerta pels estudiosos J. Milroy i L. Milroy entre *innovators* i *early adopters*³, Montoya decideix formular una hipòtesi sobre l'establiment en el temps d'aquest tret innovador:

L'aparició dels innovadors [...] coincidiria amb el naixement de la centúria passada (al voltant de 1801), mentre que els primers que adoptarien el canvi des de dins de grups socials estables, compareixerien durant la segona i la tercera dècades del segle (sobre 1811-1830) (1995: 177).

A més d'això, la hipòtesi de Montoya també pressuposaria que hi va haver una aparició temporal de la innovació lingüística més o manco simultània a les tres illes (Mallorca, Menorca i Eivissa), tot i que, llavors, el desenvolupament del tret a cadascun dels territoris s'ha dut a terme de manera diferent.

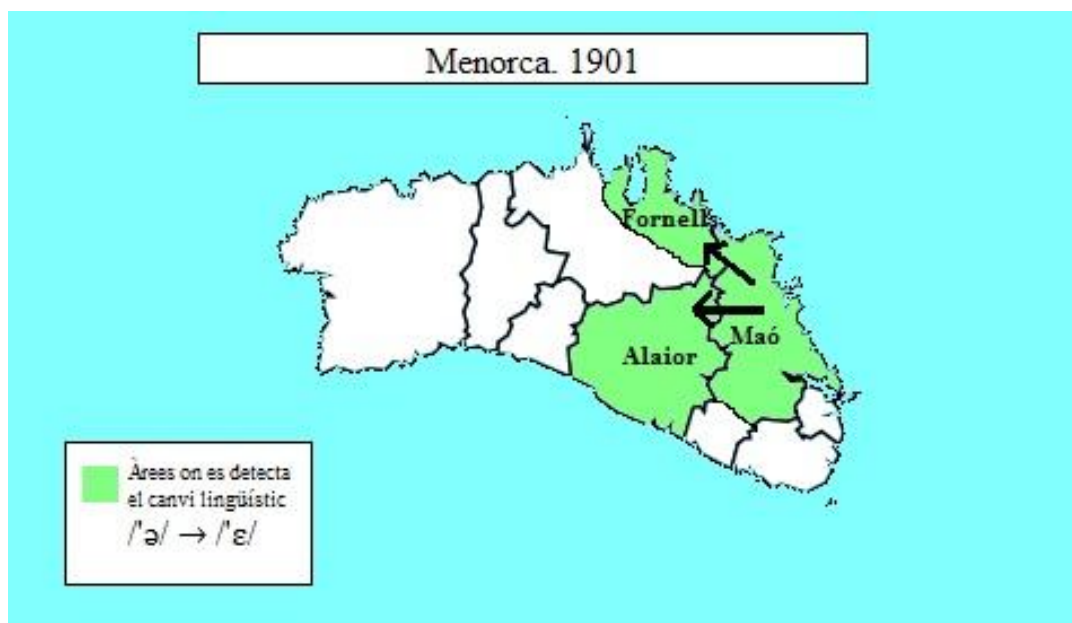
³ D'acord amb aquests autors, el concepte d'*innovators* fa referència a aquells parlants que tenen llaços febles amb els grups establerts en la comunitat i, per la seva banda, els *early adopters* són aquells que estableixen llaços fermes dins el grup que accepta la innovació.

2.4. El canvi lingüístic en cadascuna de les Illes

Cadascuna de les Illes ha experimentat l'evolució territorial del canvi lingüístic /'ə/ → /'ɛ/ de manera particular i en períodes temporals diferents. A continuació, amb l'explicació de Montoya (1995: 165-220) a la mà, es farà una descripció i una anàlisi el més acurades possible de l'evolució del tret innovador fins a la situació actual a Menorca, Eivissa i, finalment l'illa que ens concerneix, Mallorca.

2.4.1. Menorca

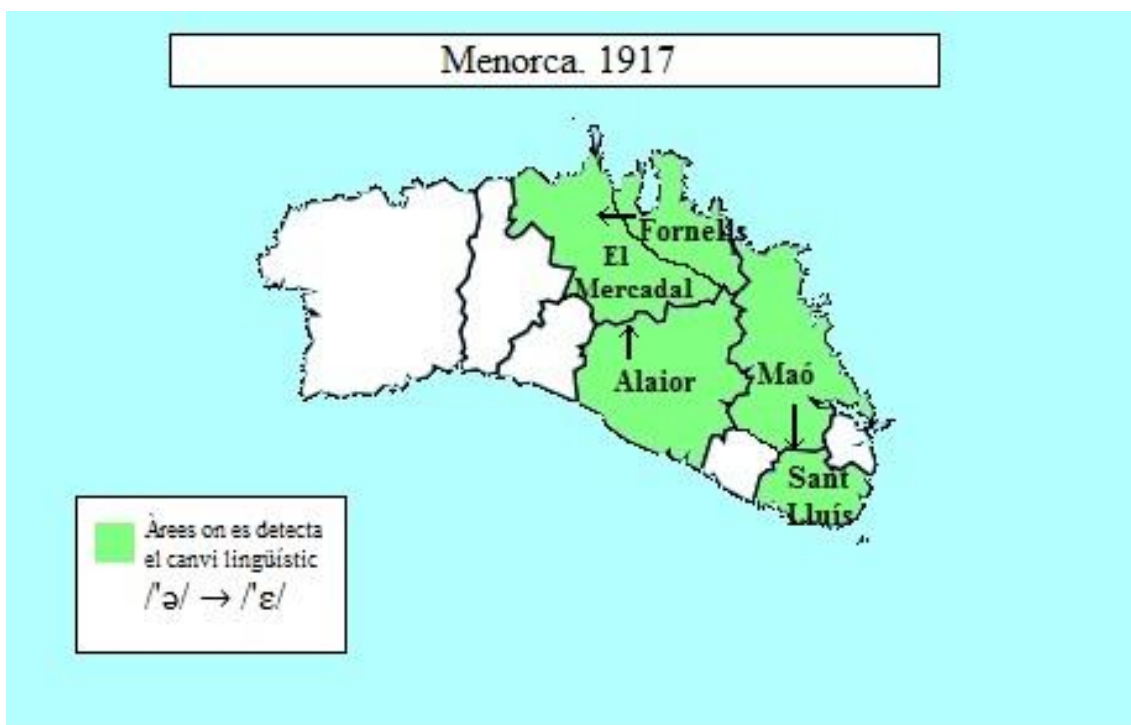
La primera referència històrica d'un dialectòleg sobre aquest canvi lingüístic modern a aquesta illa la dona Antoni M. Alcover, referida a l'anàlisi que en féu l'any 1901: «Hi ha viles que, en lloc de ['ə] fan ['ɛ] (...) *an'em, v'eu, pl'ena* (...) dins Menorca, Mahó, Aló (Alayor) i Fornells» (1908-09: 218).

[Còpia de Montoya 1995: 216]

Continuant amb Alcover com a font d'informació, el treball de camp que realitzà l'any 1917 demostra que el canvi lingüístic sofreix una ampliació territorial. A Maó i Alaior, dos dels tres municipis en què el canvi lingüístic ja queda palès l'any 1901, la regla s'aplica sense restriccions. En canvi, a Fornells, que també es detecta en l'anàlisi anterior, el canvi es troba en curs i només es dona en alguns sectors socials, com també

passa al Mercadal i Sant Lluís, els municipis que s'incorporen en aquest darrer examen de la situació (Montoya 1995: 189).

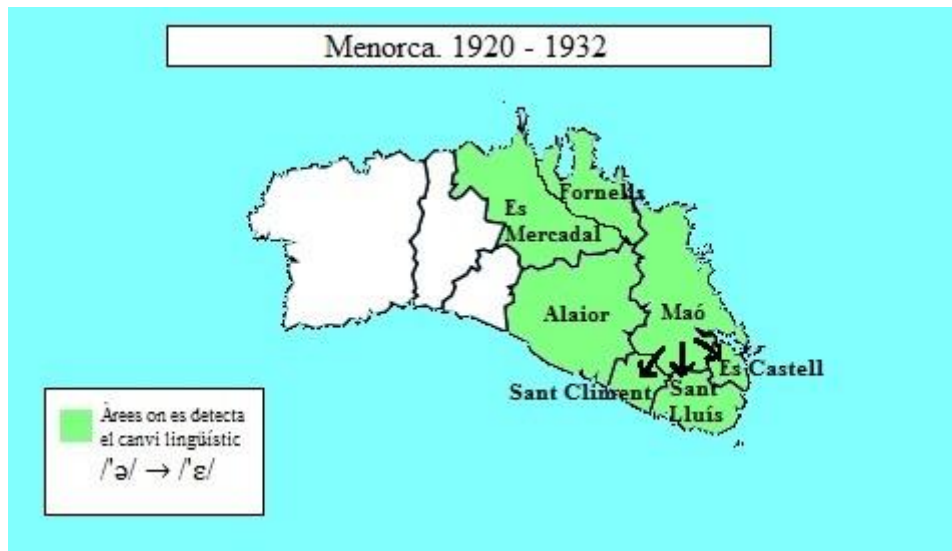

[Còpia de Montoya 1995: 216]

Més específicament, d'acord amb Alcover (1920: 28-34) dins Montoya (1995: 189), a Fornells la reducció del sistema vocal tònic es produeix en el sexe femení, sobretot al sector més jove; al Mercadal es dona a tot el jovent; i a Sant Lluís es localitza en la gent de la vila; mentre que els de foravila mantenen la forma tradicional. Aquestes dues darreres àrees innovadores experimenten el canvi lingüístic a causa de la proximitat amb les zones on s'havia originat: el Mercadal rep la influència de Fornells i Alaior, i Sant Lluís de Maó.

Seguint amb l'explicació de Montoya (1995: 189), tres anys després, Antoni M. Alcover torna a Menorca amb la finalitat d'acabar l'anàlisi de la flexió verbal i detecta que el canvi lingüístic /ə/ → /ɛ/ s'ha estès al Castell i a Sant Climent entre la gent més jove: «La gent vella encara conserva la [ə]; el jovent tot se tira a la [ɛ]. De vegades pronuncien [ə] encara, però aviat elze surt [ɛ]» (Alcover 1920: 188).

Prenent el relleu, Moll (1932: 401), seguint a Montoya (1995: 190), continua la investigació d'aquest fenomen lingüístic en el punt en què l'havia deixat Alcover. El seu estudi determina la situació lingüística de 1932: la regla es manté variable als pobles afectats per l'expansió maonesa (el Castell, Sant Lluís i Sant Climent) i al Mercadal.

[Còpia de Montoya 1995: 216]

Un parèntesi en tota aquesta anàlisi és la investigació feta per Antoni Griera a l'*Atlas Lingüístic de Catalunya* (1923-1964) que se centra en l'àrea del Migjorn Gran, on fa dues entrevistes: una l'any 1912 a un jornalero de 66 anys i l'altra l'any 1959 a un jove de 18 anys. En la primera, tots els resultats es conformen en base a la norma balear tradicional, excepte un cas d'ultracorrecció en el cas de ['vesə], que és pronunciat com a ['vəsə]. La segona entrevista causa l'efecte que el canvi lingüístic en aquest municipi es va realitzar a finals dels anys 50, atès que el 36% dels resultats no recullen la vocal neutra tònica. Tot i això, cap altre estudi, ni coetani ni posterior, avalua el Migjorn com a àrea on ha penetrat la innovació (Montoya 1995: 189-190).

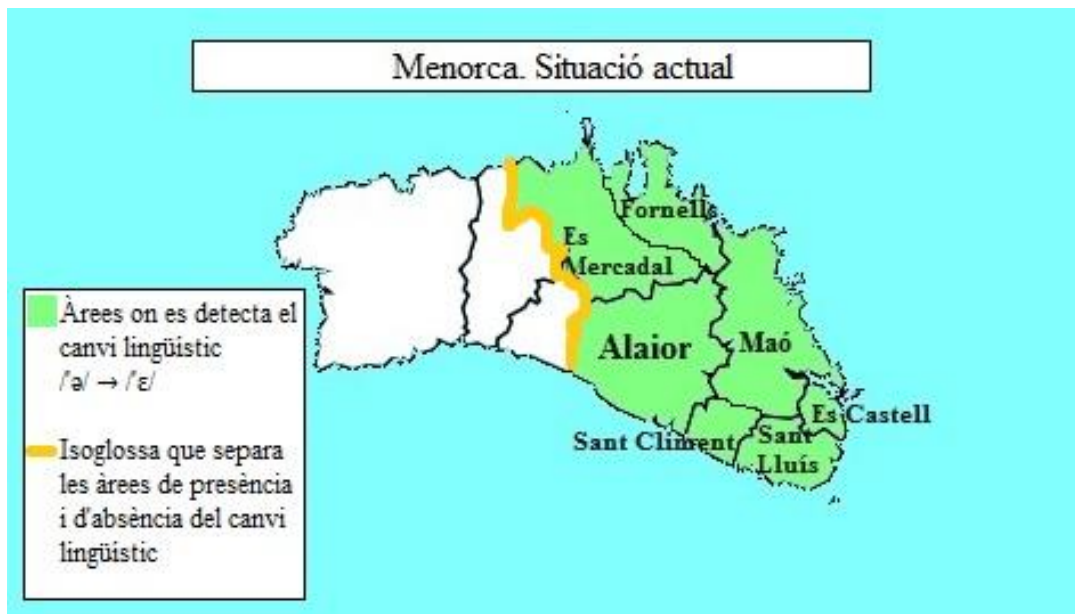
Vint anys després de la investigació de l'any 1932, Moll (1952: 74) considera que el canvi lingüístic ja s'ha instal·lat de manera definitiva en les àrees del Mercadal i de Fornells (aquest darrer segurament no va ser esmentat en la seva anàlisi anterior atès que formava part del municipi del Mercadal) i, en canvi, a les zones integrades dins la

innovació, a causa de l'expansió maonesa del fenomen (el Castell, Sant Lluís i Sant Climent), encara es manté la vacil·lació de resultats (Montoya 1995: 190).

[Còpia de Montoya 1995: 216]

En canvi, seguint amb Montoya (1995: 190-191), les anàlisis posteriors sobre l'estat de la qüestió de Moll (1979: 8; 1981: 15) mostren que, en aquests tres territoris, el canvi lingüístic s'ha generalitzat. A més, els treballs dels estudiosos menorquins Melià (1985: 170) i Mascaró (1987: 198) fan palesa la frontera geolingüística: Ciutadella, Ferreries i el Migjorn Gran, a occident, mantenen el tret tradicional; mentre que, a la resta de territoris menorquins, el fonema [ə] ja s'ha eliminat de l'inventari del sistema vocàlic tònic. Tot i això, com ja esmenta Joan Veny (1978: 33), Mascaró admet que, en les zones del canvi lingüístic, encara hi ha gent que empra el tret fonètic tradicional. És a dir, a les zones afectades per la innovació, encara no s'ha cobert completament al cent per cent el territori que se li assigna. És per això que la isoglossa es manté aparentment aturada des de fa anys davant de Ferreries i el Migjorn Gran.

[Còpia de Montoya 1995: 217]

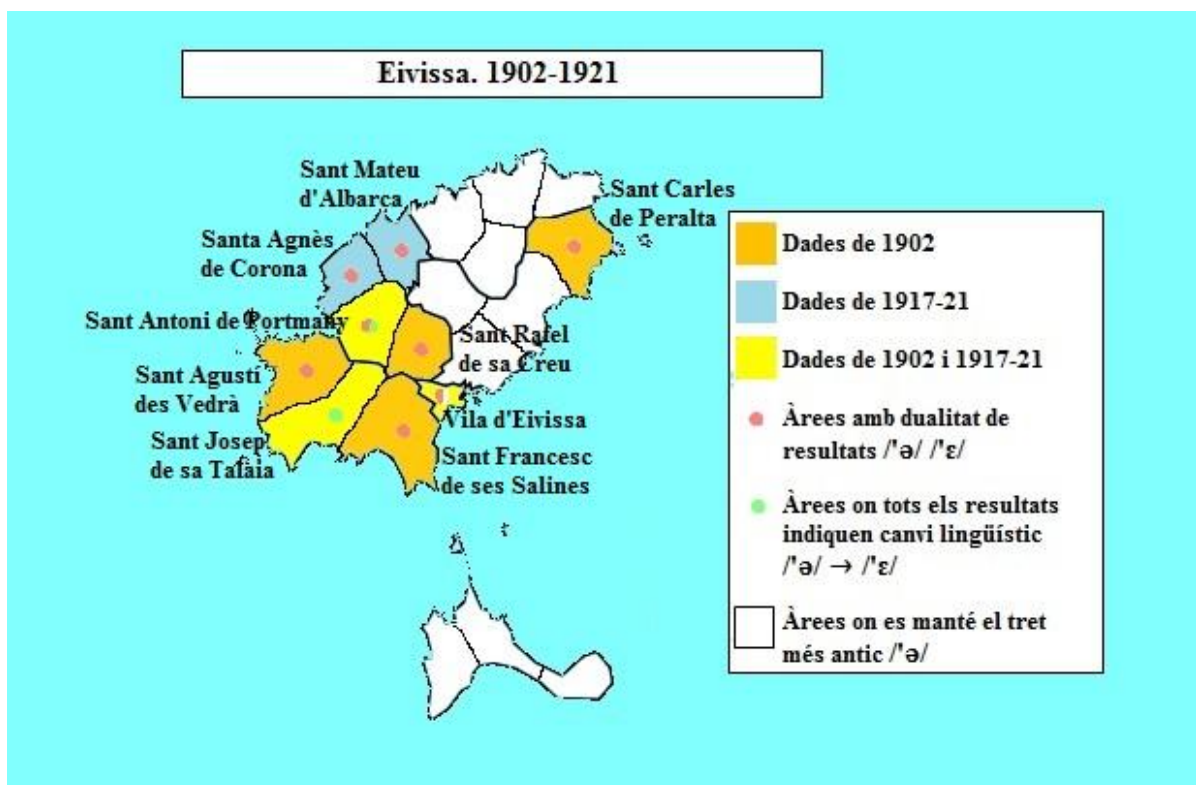
2.4.2. Eivissa

Seguint amb Montoya (1995: 184), territorialment parlant, l'illa d'Eivissa ha presentat una gran variabilitat de resultats en períodes breus de temps. L'any 1902, amb la primera visita d'Alcover a Eivissa, es concep la situació següent: a Sant Josep el canvi lingüístic és constant; a Sant Agustí, Sant Antoni, les Salines i Sant Carles hi ha dualitat de resultats i es duen a terme ultracorreccions amb el fonema vocàlic tònic ['ə]; i, finalment, a Sant Rafel i a Vila, la innovació lingüística només es localitza en unes àrees urbanes concretes, que també presenten variabilitat de resultats i s'hi detecten ultracorreccions.

D'aquesta primera anàlisi, Montoya dedueix que l'àrea originària del canvi és Sant Josep, on a principi del segle XX la innovació ja està consolidada. Des d'aquest indret, el canvi innovador irradia a les zones més properes cap al sud-oest de l'illa i a altres zones per irradiació discontinua: el cas de Sant Carles segurament respon a un fet de migració interna, i la situació de Sant Rafel i Vila, on el canvi es concreta en determinades zones, s'explica com una influència produïda des de Sant Antoni a causa de la comunicació que s'estableix entre aquestes zones a través de l'única carretera que hi havia a tombants del segle (Montoya 1995: 184-185).

Vint anys després, Alcover torna a estudiar el canvi a Eivissa amb importants diferències respecte de l' anàlisi anterior. L'eliminació de la vocal neutra tònica es manté sense variacions a Sant Josep, Sant Antoni i Santa Agnès de Corona; mentre que, a Sant Mateu d'Albarca, hi ha dualitat de resultats. Comparant amb l'estudi anterior, Sant Josep es manté i Sant Antoni experimenta un progrés a favor del canvi. Per altra banda, el canvi es focalitza a zones noves: a Santa Agnès i, després, a Sant Mateu. Per tant, respecte als resultats anteriors, hi ha hagut un desplaçament de la innovació cap al nord-oest d'Eivissa, alhora que s'ha difuminat la seva presència al sud de l'illa. Dos anys després, Alcover, juntament amb Moll, torna a Eivissa per a completar el recull de lèxic per al *DCVB* i observen que a Vila i a Sant Antoni hi ha dualitat de resultats respecte al canvi que ens concerneix (Montoya 1995: 185-186).

[Unificació d'informació del mapa d'Eivissa que apareixen a Montoya 1995: 214]

Sobre el desenvolupament del canvi fonètic en l'illa d'Eivissa, la investigació de Griera presenta diverses deficiències: els resultats es presenten com a «Eivissa», però només parteixen de l'anàlisi de Vila i, a més a més, no destria entre les barriades de la capital insular i pren com a font informativa molts pocs informants (Montoya 1995: 186).

De tot això, se'n dedueix que és difícil tenir confiança en els resultats de Griera, atès que les bases científiques sobre les quals construeix la seva investigació són bastant qüestionables. Per exemple, d'acord amb Montoya, en un moment donat, a la segona part de l'*Atlas Lingüístic de Catalunya*, esmenta que només s'ha obtingut un cas amb [ɛ], però s'ha de tenir en compte que sols investiga 4 informants: tres són de localitats diverses i un és de Formentera.

La investigació de Moll sobre el canvi lingüístic a Eivissa, no només es basa en l'estudi per a *La flexió verbal en els dialectes catalans* (1929-32) i en el *DCVB*, sinó que també intervé en l'*Atlas Lingüístic de la Península Ibérica*. L'any 1935, juntament amb Sanchis Guarner, Moll confirma que, a Vila, la llengua s'integra completament dins el sistema vocàlic tradicional balear. Tot i això, paradoxalment, en estudis posteriors Moll sembla que es contradiu (Montoya 1995: 186-187):

A Eivissa, la tendència a la substitució de [ə] per [ɛ] va guanyant terreny als pobles petits i al barri de la Penya de la capital (Moll 1991: 76).

A Vila es conserva bastant (...) a la ruralia (...) la tendència *e* oberta (...) principalment entre la gent més jove; els infants solen pronunciar espontàniament [pɛrə], [sɛk] fins que, a força de sentir-se corregir, arriben a aprendre la pronúncia [pərə], [sək]. Però tot fa suposar que aquesta reversió a la pronunciació de la capital deixarà de produir-se i que d'aquí a alguns anys tota la ruralia eivissenca (i potser també a Vila) haurà adoptat el so [ɛ] (Moll 1973: 90).

Seguint aquestes descripcions de Moll, d'acord amb Montoya (1995), sembla que la variabilitat de resultats es construeix d'acord amb un cicle en què el canvi lingüístic s'introduiria en l'edat infantil i s'abandonaria en l'edat adulta, com si fos una mena d'indicador generacional, en què les dones hi tendrien un paper destacat.

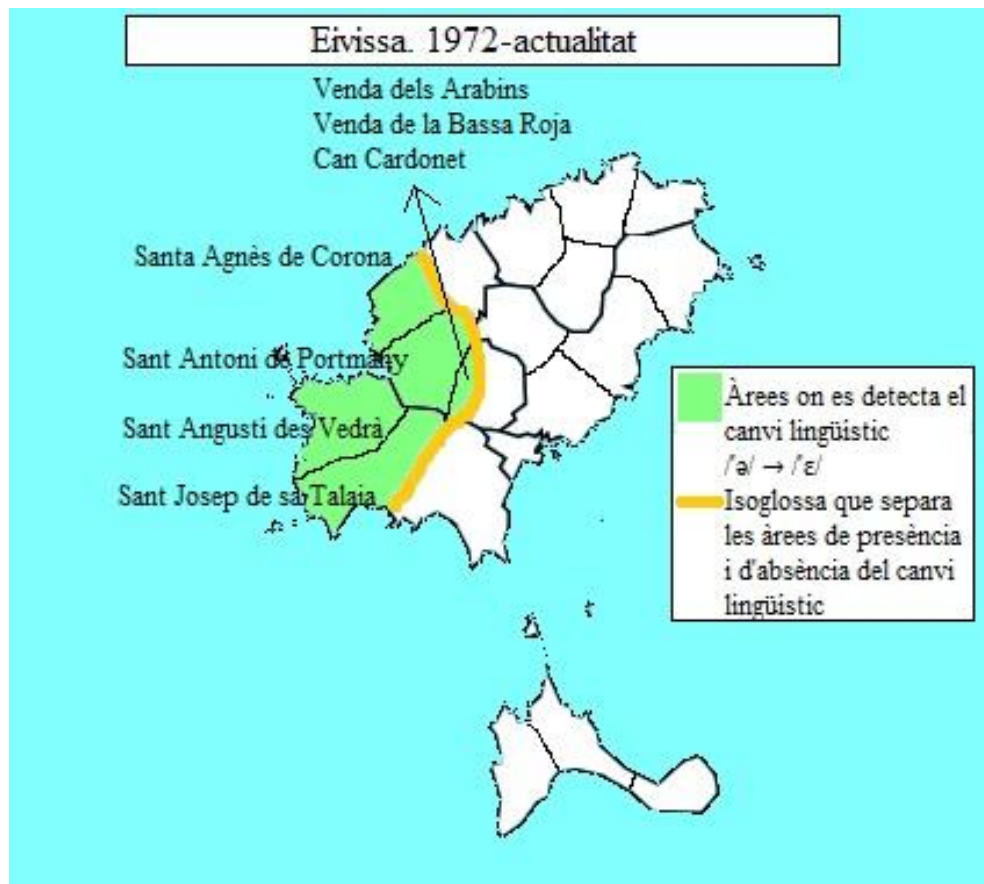
La situació actual de paralització del desenvolupament del canvi no respon a les consideracions més recents de Moll. D'aquesta manera, l'estudiós Villangómez (1972) limita el canvi lingüístic a la zona occidental de l'illa: Sant Josep, Sant Agustí, Sant Antoni i Santa Agnès. Per altra banda, Veny (1977: 31-33) vincula el pas de [ə] a [ɛ] a la ruralia, encara que se centra especialment en els municipis de Sant Josep, Sant Agustí i Sant Antoni, i el manteniment del tret tradicional balear [ə] a la capital.

L'únic estudi d'Eivissa centrat exclusivament en el tema que tenim com a eix central és el de Marià Torres, autor de Sant Antoni de Portmany, que es troba a *Aspectes sociolingüístics de la cançó popular i tradicional eivissenca* (1980), la seva tesi de llicenciatura presentada a Barcelona. A més dels quatre municipis que esmenta Villangómez, Torres inclou la zona dels Cubells i la part oest de Sant Rafel: les Véendes dels Arabins i de la Bassa Roja. A diferència de la hipòtesi que hem esmentat anteriorment, que indica que el focus innovador per qüestions diverses fou Sant Josep, Torres considera que d'on partí el canvi fou de Sant Antoni de Portmany. Aquesta hipòtesi la vincula al fet que aquest municipi és el nucli de majors dimensions dins l'àrea innovadora. Montoya (1995: 188) desmunta aquesta explicació i considera que, a mitjan segle XIX, que és quan sorgeix el canvi lingüístic, d'acord amb l'inventari d'habitants de les parròquies, la de Sant Antoni (1.192 hab.) era inferior a la de Sant Josep (1.311 hab.).

L'aportació més important de Torres resideix en l'estudi de les cançons tradicionals. Observa que els parlants de la zona innovadora quan canten esporàdicament introdueixen el fonema [ə], tot i no fer-lo mai quan no canten. No obstant això, aquest estudiós no determina la proporció de casos en què es dona aquest fet ni els condicionants socials o estructurals de cada cas (Montoya 1995: 188).

La darrera investigació sobre aquest fenomen lingüístic a Eivissa és el treball de curs que féu Bernat Joan titulat «Notes sobre el progrés de la /ɛ/ en detriment de la /ə/ a Eivissa». L'estudiós intenta establir una isoglossa més precisa entre la presència i l'absència del canvi lingüístic. Per aconseguir-ho, fa enquestes a 17 persones de les parròquies frontereres entre municipis. Els resultats demostren que, al nord, la divisió es manté entre el municipi de Santa Agnès, on hi ha la innovació, i el de Sant Mateu, que manté la forma tradicional amb vuit fonemes vocàlics tòpics; al centre, a la zona de Sant Rafel, la separació s'estipula entre la zona més pròxima a Sant Antoni, en concret a Can Cardonet, i la resta de territori que manté la vocal neutra tòpica; finalment, al sud, la divisió entre els municipis de Sant Josep i Sant Jordi s'estableix entre Can Portmany, on hi ha el tret innovador, i la Cova Santa, que manté la tradició. Allò més destacable del seu treball és l'observació que fa sobre la consciència lingüística dels parlants sobre aquest fenomen: tots els parlants, tant els que mantenen el tret tradicional com els que l'han substituït, consideren que la seva zona manté la forma més genuïna (Montoya 1995: 188-189).

La situació actual sobre aquest canvi lingüístic demostra que, comparant-lo amb les dades que aporta Alcover el primer pic que parla d'aquest canvi a Eivissa l'any 1902, s'ha produït un retrocés d'aquest fenomen i ha donat com a resultat una zona més reduïda que l'àrea originària.

[Còpia de Montoya 1995: 215]

2.4.3. Mallorca

A l'illa major de les Balears és on el canvi lingüístic ha presentat més poc èxit. Fins i tot, ha retrocedit de municipis on es va instal·lar a principi del segle XX. D'acord amb Alcover (1908-09: 218) dins Montoya (1995: 179), a l'inici d'aquest segle «fan això dins Mallorca, Binissalem, Alaró, Lloseta, Biniamar, Porreres (la gent jove)». Però, Alcover encara mostra una extensió major del tret innovador a Mallorca en el segle XIX: «a Ariany, aont me citaren set o vuyt hòmens que moriren molt vells i que pronunciaven [ɛ] en lloc de [ə]» (1908-09: 218).

D'aquesta manera, en algun moment del darrer terç del segle XIX, la zona mallorquina innovadora arribaria a constar de sis municipis: Alaró, Binissalem, Lloseta, Biniamar, Ariany i Porreres. Si retrocedim en el temps, curiosament, no sols desapareix Porreres, sinó que també Binissalem. Aquest fet se sustenta en Alcover (1908-09: 218) dins Montoya (1995: 180):

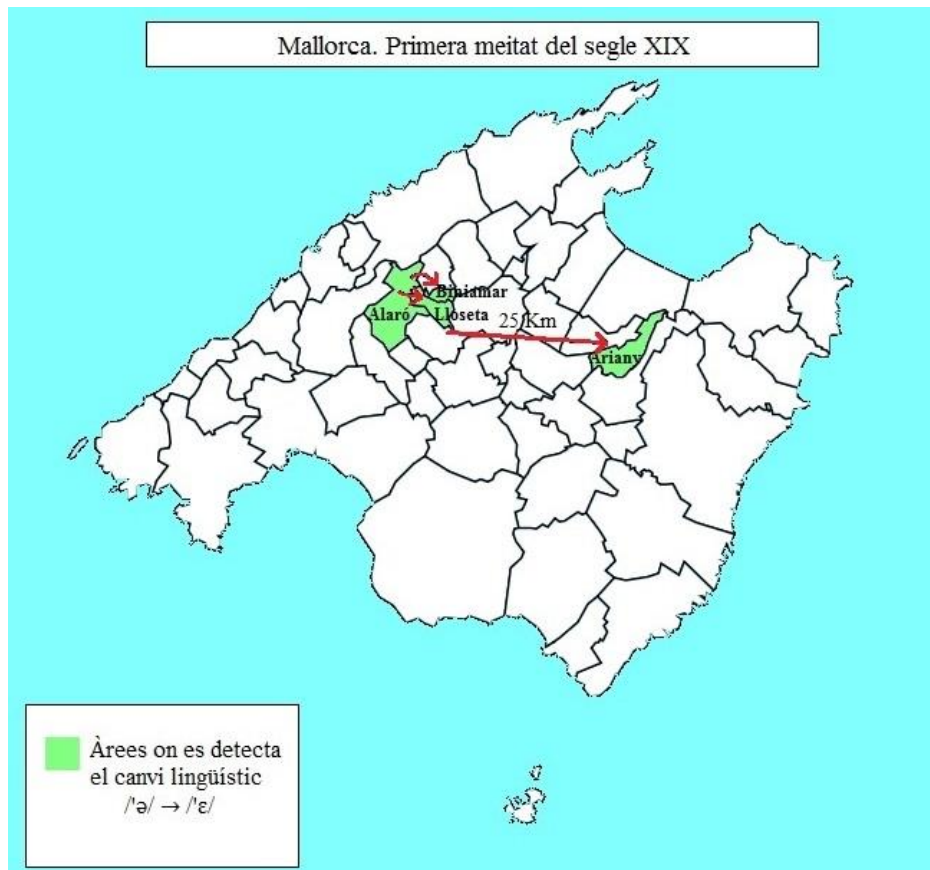
Mn Bartomeu Antich, de Binissalem, molt amic nostre, mort de més de vuytanta anys, que'ns deya que, com ell era nin, a Binissalem encara feyen ['ə] en lloc de la ['ɛ] d'ara, i qu'aquesta ['ɛ] era una moda entrada a Binissalem en temps seu.

Partint de la informació que ens dóna aquest informant, Montoya calcula que el naixement d'aquest capellà binissalemer es va produir sobre 1820, i que entre els 30 i 40 es va introduir el tret innovador a aquest municipi. No podria ser més tard, perquè sinó Alcover no ho hauria trobat com a regla categòrica l'any 1903. Així, es pot formular la hipòtesi que, a principis del segle XIX, el canvi lingüístic es va produir a les localitats de Alaró, Lloseta, Biniamar i Ariany.

Però, quina d'aquestes àrees pot ser concebuda com a originària del tret innovador? D'acord amb la hipòtesi de Montoya (1995: 180-181), en primer lloc, es pot descartar Ariany, no només pel fet que és l'únic municipi que no forma part del nucli central: Alaró-Biniamar-Lloseta, que constituïa una zona més extensa i poblada, sinó també perquè mai s'ha tengut constància, més enllà de la consideració d'Alcover, que realment en aquest lloc s'hi hagués desenvolupat aquest canvi innovador. Per aquesta mateixa raó, també es descarta Biniamar, on no hi ha memòria que alguna vegada s'hagi dit ['ɛ] en lloc de ['ə].

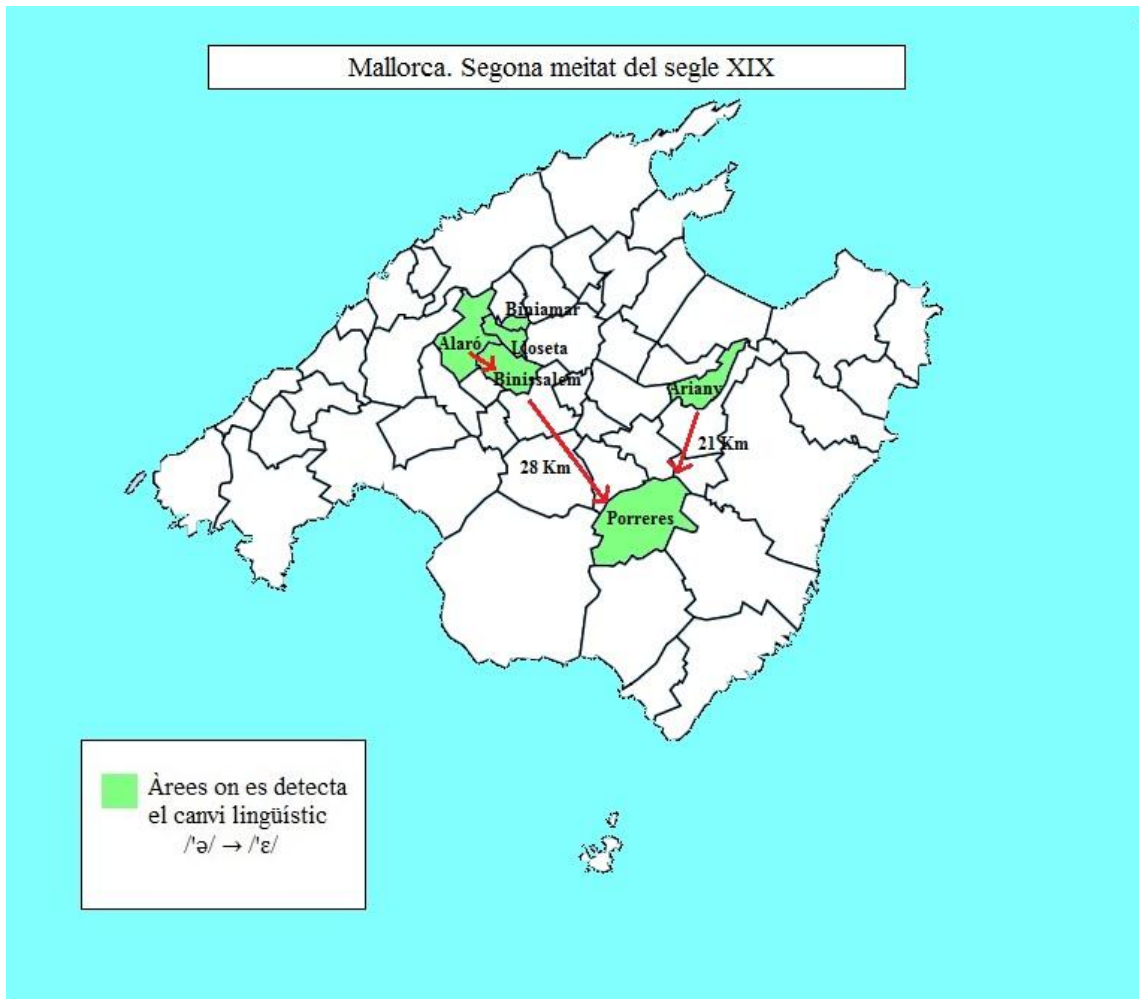
Ja només ens queden les opcions de Lloseta i Alaró. Tot i que, actualment, Lloseta hagi superat demogràficament Alaró, si retrocedim en el temps, Alaró presentava més habitants i era el municipi més antic. D'acord amb això, també es té constància que Alaró exercia una certa atracció laboral sobre Lloseta, fet que podria haver facilitat l'expansió en aquest municipi del tret innovador. A més a més, un altre fet que indica que el canvi lingüístic va sorgir primer a Alaró és el fet que Lloseta tengués una dependència administrativa a Binissalem fins a l'any 1843.

Per tant, la hipòtesi considera que el nucli originari del tret innovador fou Alaró. Des d'aquest focus, es difondria ràpidament a Lloseta i a Biniamar. Per la seva part, seguint Montoya (1995: 165-220), el sorgiment del canvi lingüístic a Ariany es podria haver dut a terme a causa d'un contacte laboral amb Alaró.

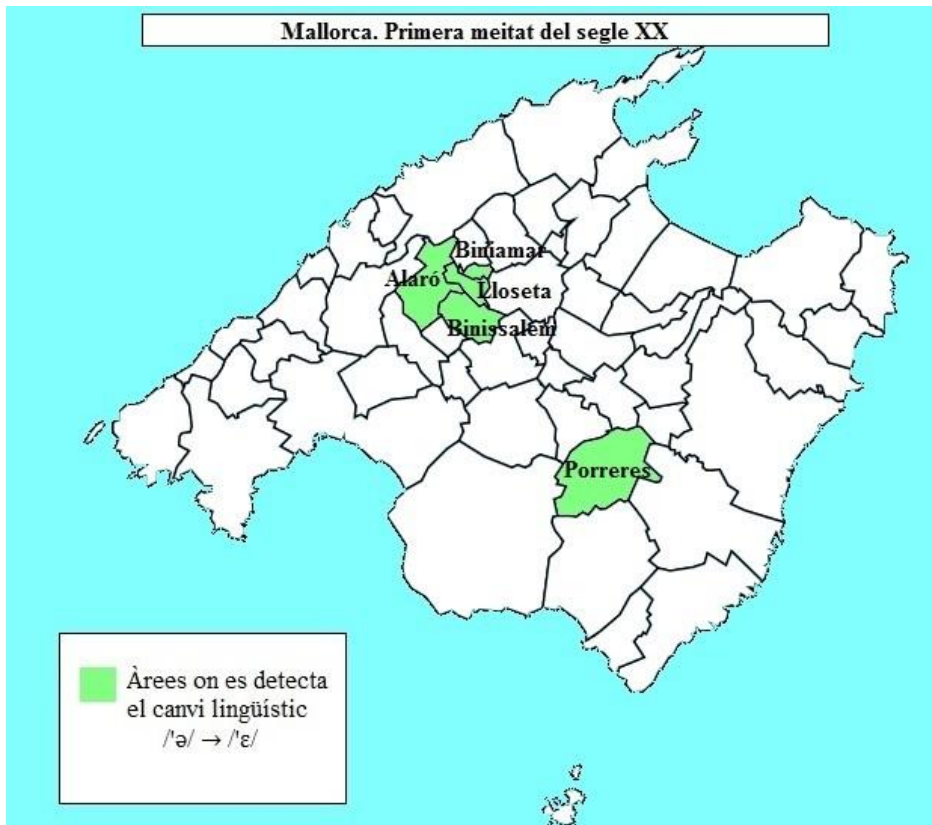
[Còpia de Montoya 1995: 213]

L'etapa següent d'expansió de la substitució del fonema [ə] per [ɛ] a Mallorca la podem situar en la segona meitat del segle XIX. En primer lloc, per proximitat geogràfica, el canvi lingüístic arriba a Binissalem, i, un poc més tard, segurament a causa de l'establiment d'una connexió de tipus laboral, a Porreres (Montoya 1995: 181).

[Còpia de Montoya 1995: 213]

Al principi del segle XX, a Ariany ja ha desaparegut el canvi lingüístic i, poc temps després, passarà el mateix a Biniarraf. Montoya sustenta aquesta reducció territorial amb la informació d'aquest fenomen que es desprèn de l'obra d'Alcover (1909-08: 218) i de l'absència d'aquestes localitats en obres posteriors que tracten el tema, com el recull de flexió verbal recollit per Alcover i publicat per Moll (1929-32), que considera que l'any 1923 a Ariany el canvi lingüístic estava dissolt.

[Còpia de Montoya 1995: 213]

El cas de la desvinculació de Porreres del grup d'àrees afectades pel canvi lingüístic és més difícil de delimitar en el temps. Quan es refereix a aquest fenomen, Alcover esmenta la localitat de Porreres, juntament amb Binissalem, Alaró i Lloseta, al seu treball «La derrera eixida de conjugació i altres erbes a diferents pobles de Mallorca», publicat l'any 1920, però no en «Una altra eixida a Eyvissa» de l'any posterior, 1921-1922 (Montoya 1995: 181).

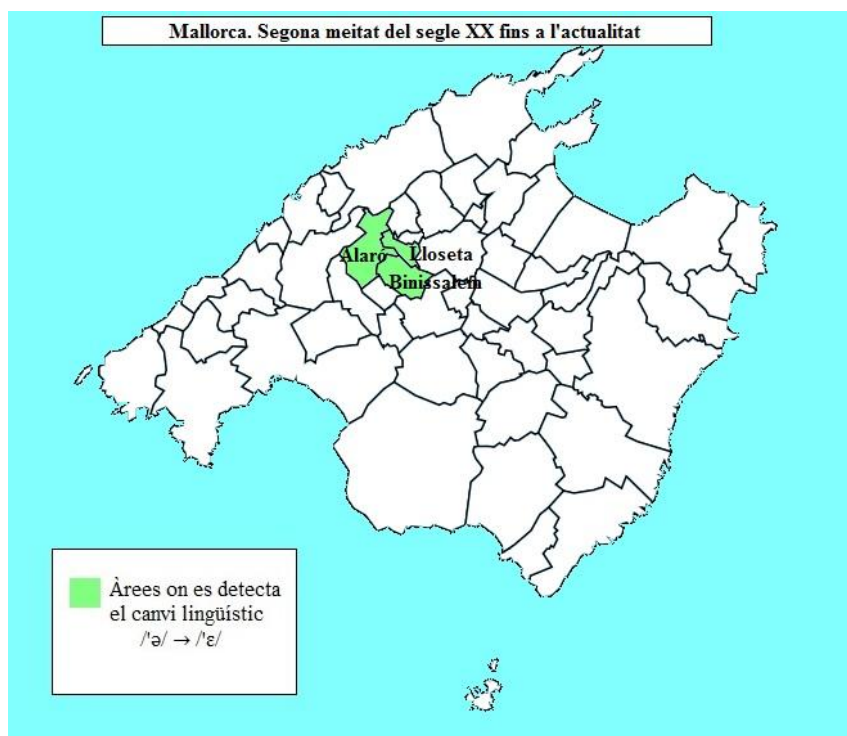
En canvi, Antoni Griera s'ocupa detingudament d'aquesta localitat. De fet, referent a aquest canvi fonètic, a l'*Atlas Lingüístic de Catalunya* tan sols hi apareix Porreres, en què es va entrevistar a un masover de 45 anys i, de tot el qüestionari vinculat a aquest fenomen, només va respondre amb [ɛ] un 8% de les paraules. A la segona part de l'ALC, de les enquestes fetes a dos homes de 61 i 41 anys no es detecta cap resultat amb [ɛ] allà on tradicionalment hi havia [ə] (Montoya 1995: 181-182). D'acord amb tot això, Montoya considera que, a Porreres, aquesta regla no arribà a ser mai categòrica i n'estableix motius possibles. En primer lloc, perquè els joves menors de trenta anys del

primer terç del segle XX abandonaven el canvi lingüístic quan passaven a la generació major i, per altra banda, per la possible influència dels pobles veïns.

D'acord amb Montoya, les referències de la presència de Porreres dins el canvi lingüístic són més constants en Moll que en Alcover, però també hi trobam alguna absència d'aquesta localitat. Veny (1968: 334) considera Porreres un punt de fluctuació en què el canvi lingüístic va desaparèixer quan feia pocs anys que s'hi havia instal·lat. Montoya (1995: 183) documenta el cas d'un porrerenc que, havent nascut l'any 1923, als sis anys se'n va anar del poble a Argentina i quan va tornar l'any 1993 presentava un sistema vocal tònic en què no hi havia presència del fonema [ˈə] i, per tant, havia mantingut el canvi lingüístic, que quan va tornar al poble ja s'havia extingit. Tot i això, els casos individuals s'han de percebre com a pocs fiables o dubtosos.

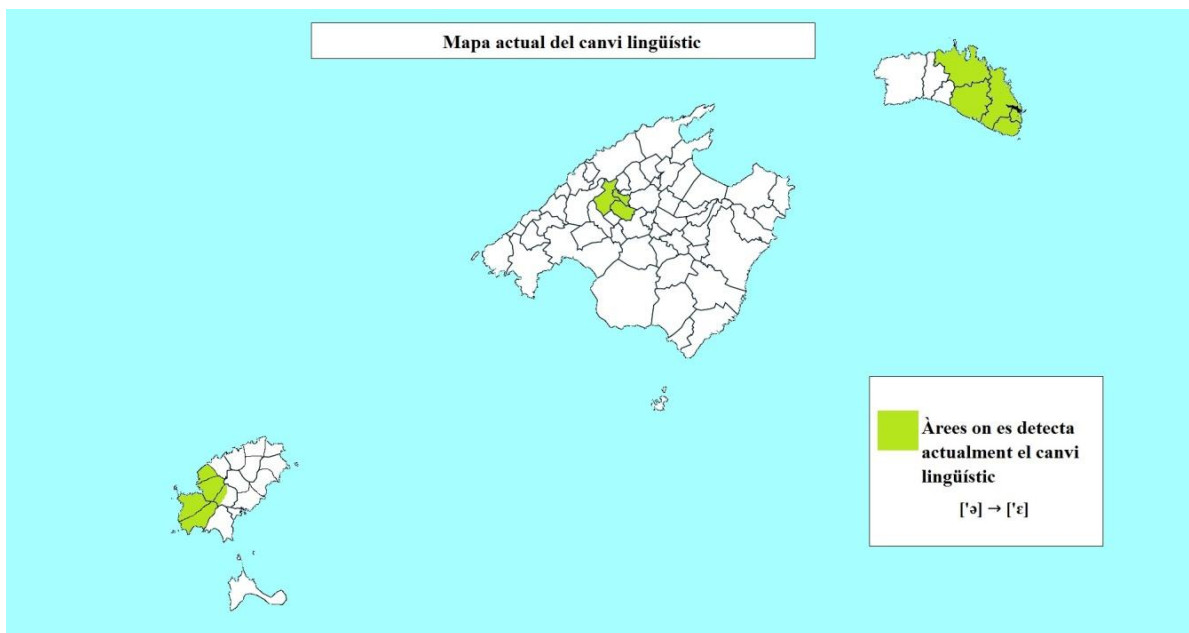
Actualment, el canvi lingüístic s'ha estabilitzat a les localitats d'Alaró, Binissalem i Lloseta, llocs en els quals mai hi ha hagut dubtes de caire bibliogràfic. És a Binissalem on Alcover para especial esment i no hi troba excepcions en la regla, ni en la flexió verbal ni tampoc oscil·lació de resultats a causa de restriccions de caire social: sexe i edat. En canvi, els darrers resultats de Lloseta i Alaró (1995) els trobam al *Diccionari Català-Valencià-Balear* (Montoya 1995: 183).

[Còpia de Montoya 1995: 213]

La panoràmica actual d'aquest tret innovador a Mallorca la podem explicar retornant a les cinc normes de l'estudiós alemany Matteo Bartoli (1925). En aquest cas, l'explicació s'extreu a partir de la norma de l'àrea lateral i de la norma de l'àrea major. La primera considera que, quan hi ha diversitat lingüística en un territori, les àrees laterals són aquelles que mantenen el tret més antic i, en canvi, les àrees situades en una zona més central, seria el cas dels tres pobles que mantenen el canvi lingüístic, són aquelles que tendeixen a la innovació. Per altra banda, la norma de l'àrea major faria referència al fet que, si en una zona hi ha unes formes que ocupen la gran part del territori i unes altres que ocupen una zona més reduïda, s'ha de creure que la zona més àmplia és la que presenta el tret de més antiguitat.

La situació actual global d'aquest fenomen lingüístic a les Illes Balears és la següent:

[Mapa elaborat a partir de les informacions dels mapes lingüístics de Montoya (1995)]

2.5. Les causes internes del canvi lingüístic

Tot seguit, s'intentarà concretar quines són les causes lingüístiques que s'atribueixen a l'anteriorització de la vocal mitjana central tònica en algunes localitats de Mallorca. Com bé esmenta Viaplana (2002: 209), «les causes del canvi [lingüístic] poden ser [...] moltes i variades. Determinar, entre aquestes [...], quines tenen més versemblança d'incidir en el canvi i en quins casos, ha constituït un repte històric en el món de la lingüística». Per tant, tot i la dificultat que suposa intentar aproximar-se als factors concrets que han portat a l'existència d'un canvi lingüístic determinat, especialment Joan Veny ha tractat en obres diverses les causes internes que condueixen a l'aparició del fenomen lingüístic innovador que ens concerneix.

En primer lloc, Veny (1978; 1982) descarta el fet que el canvi lingüístic s'hagi produït per influència del català peninsular: «aquesta obertura manca de relació genètica amb el català continental» (Veny 1982: 83). El lingüista aporta dos motius que sustenten aquesta consideració: per començar, apel·la a la poca connexió entre les Illes Balears i el parlar barceloní, especialment si tenim en compte les condicions contextuais que hi ha en el segle XIX, època en què sorgeix el fenomen; i, a més, objecta que la localització del fenomen lingüístic en zones de l'interior de Mallorca, que no es corresponen a cap ciutat ni regió costanera, fa que, per a Veny, s'avorti qualsevol possibilitat que el tret innovador balear hagués estat importat des del català peninsular.

Per tant, havent descartat causes lingüístiques externes al fenomen, Joan Veny determina que «el canvi s'emmarca dins l'evolució interna del dialecte, tal com va esdevenir també en català oriental a una època més reculada» (Veny 1982: 83). Així doncs, tot i que el canvi lingüístic de les zones balears no va ser per influència del català oriental peninsular, en ambdós casos es produeix «el mateix procés» (Veny 1978: 48-49).

Concretament, l'estudiós atribueix dos factors lingüístics, un de caire fonètic i l'altre fonològic, a l'aparició del canvi lingüístic. En primer lloc, esmenta la proximitat fonètica entre ambdós sons: [ʔ] i [ʔ̄], i es recolza en les consideracions sobre aquest fet que també feren Alcover a *Dialectologia catalana* i Badia i Margarit a *Gramàtica històrica catalana* (1991):

La e balear accentuada i neutra, articulada sense elevació de la part predorsal o postdorsal de la llengua i amb una certa obertura, especialment en determinats contextos consonàntics, pot avançar lleugerament el seu punt d'articulació i palatalitzar-se per donar una vocal oberta (Veny 1978: 49).

En segon lloc, el lingüista considera que la causa que es construeix des de la perspectiva fonològica és la que permet explicar millor el sorgiment del tret innovador. Fa referència a l'escàs rendiment funcional de l'oposició 'ε/ 'ə (Veny 1982: 83) i especifica que «el nombre de parelles de mots l'homonímia dels quals era evitada per l'oposició 'ε/ 'ə era molt reduït» (Veny 1978: 49). A més a més, majoritàriament, no suposa un element dificultós per a la comprensió del llenguatge, atès que «més d'un cop els elements de les parelles pertanyen a categories gramaticals diferents (substantiu / adjectiu, verb / substantiu, etc.» (Veny 1978: 49-50). Així doncs, «el fonema mallorquí /ə/ no exerceix una funció distintiva important i l'economia de la llengua tendeix a reemplaçar-lo» (Veny 1978: 50).

D'aquesta manera, es dona per finalitzat aquest apartat teòric que serveix per a emmarcar el canvi lingüístic que s'estudiarà al treball de camp i a l'anàlisi posterior. En aquest, s'ha tractat el que és un canvi lingüístic, s'ha concretat el canvi que concerneix al nostre treball en l'àmbit de tot el territori català i, llavors, dins el marc contextual de les Illes Balears. Tot seguit, s'ha fet una anàlisi del canvi lingüístic en el temps i en cadascuna de les Illes i, finalment, s'han tractat les causes internes que s'atribueixen al sorgiment d'aquest canvi lingüístic.

3. ESTUDI DE LES DADES LINGÜÍSTIQUES OBTINGUDES AL TREBALL DE CAMP

3.1. Anàlisi dels resultats obtinguts en cadascun dels grups d'informants

A continuació, es farà un estudi detallat de cadascun dels deu grups d'informants, configurats en funció de l'edat, de la companyia de teatre Xamo-Xamo de Binissalem. Tot això durà, finalment, a fer un estudi del conjunt de casos, fet que conduirà fins a unes conclusions determinades sobre l'estat de la qüestió de la possible coexistència del tret fonètic tònic innovador i del tradicional a Binissalem a partir d'aquesta mostra⁴. Tot seguit, es configura una taula amb els grups diversos i la franja d'edat que els correspon a cadascun d'ells:

Grups	Franja d'edat que abasten	Casos
Grup 1	4-6 anys	18
Grup 2	7-8 anys	17
Grup 3	8-9 anys	19
Grup 4	9-10 anys	16
Grup 5	9-10 anys	23
Grup 6	12-14 anys	17
Grup 7	15-18 anys	14
Grup 8	19-24 anys	11
Grup 9	25-65 anys	9
Grup 10	25-65 anys	9

---

⁴ Si es vol una informació més detallada de les dades obtingudes i de l'anàlisi, cal tenir en compte els **annexos** del treball. A l'annex I, s'hi incorporen les **Taules del treball de camp**, en què es reflecteix la investigació de cadascun dels casos on hi apareixen, a més del tret fonètic que realitzen, la seva procedència, el sexe, l'edat, algunes de les mostres a partir de les quals se n'ha determinat la naturalesa lingüística, així com també la informació relativa als progenitors de cadascun d'ells: lloc d'origen i tret fonètic que vehiculen. Per altra banda, a l'annex II, s'hi troben les **Combinacions possibles de la variable estudiada**, en què, es descriuen detingudament totes les possibles combinacions lingüístiques que es poden configurar entre els membres familiars estudiats i, en funció d'aquestes, es classifica cadascun dels casos per grups.

Aquesta és la taula classificatòria de les possibles combinacions lingüístiques de la variable estudiada que serà el punt de partida en l'anàlisi intergeneracional de cadascun dels grups i de l'estudi global de la mostra lingüística que es realitzaran en aquest apartat.

Combinacions possibles de la variable estudiada
Casos homogenis
1. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
2. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
Casos híbrids
3. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
4. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
5. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
6. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua
7. no-cat. no-cat. → [ʔ]
8. no-cat. no-cat. → [ʔ]
9. no-cat. [ʔ] → [ʔ]
10. no-cat. [ʔ] → [ʔ]
11. no-cat. [ʔ] → [ʔ]
12. no-cat. [ʔ] → [ʔ]
13. Altres casos

3.1.1. Grup 1

En primer lloc, apareix el grup 1 format per un total de 18 nins d'entre 4 i 6 anys, que tenen procedències diverses. A continuació, s'adjunta una taula de dades que recull una classificació dels casos segons el lloc d'origen dels informants i dels seus progenitors. Aquesta va des de la totalitat de membres familiars pertanyents a la localitat de Binissalem (a l'esquerra) fins a la totalitat de membres no pertanyents al municipi (a la dreta).

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
18	0	2	14	2

En aquest grup, en la majoria dels casos només el descendent té com a lloc d'origen Binissalem. Llavors, hi ha dues mostres en què dos dels tres membres familiars són del poble, i també se'n detecten dues en què tots tres són d'un indret que no és el municipi analitzat. Finalment, sobre la procedència dels informants del grup 1 i dels seus progenitors, cal destacar que no hi ha cap cas en què tots tres membres siguin originaris de Binissalem.

Per començar, sense tenir en compte la seva herència generacional, en aquest conjunt, pràcticament la majoria, concretament 15 informants, empren el sistema vocàlic tònic tradicional, enfront de tan sols dos casos que empren la innovació. De totes maneres, cal esmentar, com ja s'aprecia a la taula de dades anterior, que dos d'aquests quinze són originaris de dos pobles en què el tret per excel·lència és el tradicional (cas 2, Pòrtol; cas 18, Inca).

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ʔ]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
18	15	2

Anàlisi intergeneracional del grup 1

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 1	Nombre de casos detectats
Informants: 18	
Casos homogenis	
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	10
Casos híbrids	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	2
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
8. no-cat. no-cat. → ['ə]	5
13. Altres casos	1

Dels 15 individus que vehiculen el tret tradicional, n'hi ha deu que presenten un esquema intergeneracional homogeni; és a dir, que són descendents de progenitors que també tenen el mateix tret fonètic. En tots aquests casos, els tres membres familiars presenten el sistema vocàlic tònic tradicional mallorquí. En la seva totalitat, els progenitors no són originaris de Binissalem, sinó que provenen d'altres zones de Mallorca i, per tant, responen a l'arribada massiva de nouvinguts a la localitat de Binissalem, de la qual s'ha parlat anteriorment.

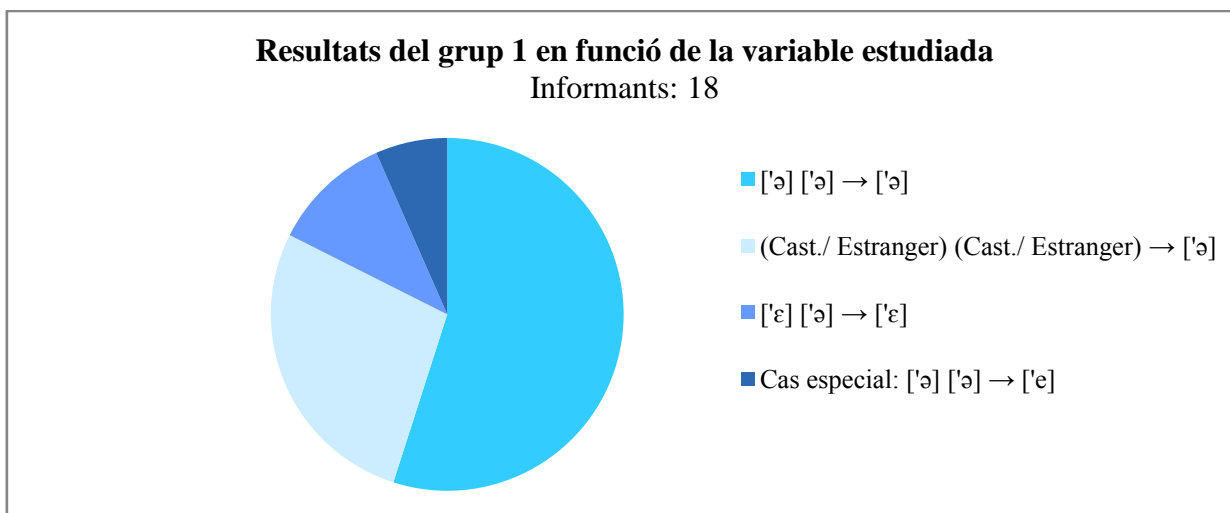
A més, es detecten 5 informants que usen el tret tradicional balear i els seus progenitors no tenen el català com a primera llengua. Aquest fet pot explicar-se a partir de la possibilitat que alguns d'aquests pares tinguin com a segona llengua el català vehiculat a través del fenomen fonètic més antic. Per altra banda, aquests cinc casos, també es poden entendre a causa de la presència del tret a l'àmbit escolar.

Així, queden únicament dos casos en què el tret innovador propi del poble hi és present (el cas 15 i el 17). Aquests no són homogenis intergeneracionalment parlant, sinó que un dels dos progenitors fa el tret innovador [ɛ] i l'altre el més antic [ə] propi de la regió de la qual provenen (Palma i Montuiri, respectivament). En aquests casos mixtos, es comprova que davant el 50% de possibilitats d'adoptar un tret fonètic o un altre per influència dels progenitors, l'ambient en resulta del tot determinant.

Un cas especial a tenir en compte és el de l'informant 6 que, sorprenentment, és germà del cas 3. D'aquesta manera, mentre que ambdós progenitors fan el tret tradicional propi de la zona d'on provenen (Palma) i ho han transmès al primer fill (cas 3); el petit, també nascut a Binissalem, va començar a parlar en castellà i, llavors, ha anat adoptant el català, però des del sistema vocàlic propi del castellà, de caire pentafofònic.

Per tant, el grup de la franja d'edat més baixa presenta un 55'6% de casos homogenis pel que fa al tret fonètic tradicional; un 27'8% de casos en què els progenitors no tenen com a llengua materna el català i el descendent presenta el sistema vocàlic tònic més antic; l'11'1% manté el canvi lingüístic propi de Binissalem a partir de progenitors amb resultats mixtos; i, finalment, es troba el cas especial de l'informant número 6, que no es pot encabir dins les combinacions esperades. És així com queda el gràfic que descriu els resultats d'aquest grup:

3.1.2. Grup 2

El grup següent està integrat per 17 informants d'entre 7 i 8 anys. Les famílies d'aquests individus, de les quals s'han analitzat també els progenitors, es classifiquen, segons la seva procedència, com es pot observar a la taula següent:

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
17	3	1	7	6

En aquest cas, els membres de la família presenten més diversitat que en el grup 1. Tot i això, la majoria de casos continuen sent aquells en què el fill és l'únic membre de Binissalem. Tot seguit, hi ha els casos en què els tres familiars tenen un origen que no és el municipi analitzat. Llavors, a diferència dels resultats del grup 1, es detecten tres casos en què la totalitat dels membres familiars són binissalemers i, per últim, hi ha un sol cas en què un progenitor i el descendent són de Binissalem.

Dels 17 individus que hi ha en aquest conjunt, n'hi ha 9 que realitzen el tret més antic, propi de la major part de l'illa, i 8 que adopten el canvi lingüístic present a Binissalem. Per tant, l'hegemonia del tret més antic del grup 1 no queda tan pronunciada i, en aquest conjunt, pràcticament s'arriba a un equilibri de casos.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí ['ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat ['ɛ]
17	9	8

Anàlisi intergeneracional del grup 2

A continuació, es tendrà en compte la influència intergeneracional dels informants, fet que pot explicar, en molts de casos, aquests resultats.

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 2	Nombre de casos detectats
Informants: 17	
Casos homogenis	
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	5
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	7
Casos híbrids	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	1
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → ['ɛ]	1
10. no-cat. ['ə] → ['ə]	1
11. no-cat. ['ə] → ['ɛ]	1
13. Altres casos	1

Quant a les mostres homogènies, es comprova que hi ha un nombre superior d'individus que comparteixen amb els seus pares el tret tradicional (7 informants) que dels que tenen en comú el tret innovador (5 informants).

Pel que fa als casos híbrids, en resten un total de cinc mostres de diferent naturalesa. Per una banda, és curiós el cas de l'informant 29, atès que és l'únic dels 153 individus, dels quals s'han pres mostres, en què es detecta que fa el tret català més antic i els seus pares el tret innovador. Tot i això, s'ha de concretar el cas més específicament. En primer lloc,

els seus pares vehiculen el sistema heptafonèmic adoptat a la seva terra d'origen, Catalunya, que, per tant, presenta petites diferències respecte al tret innovador sorgit a la zona insular, com per exemple el tractament dels imperatius. Per la seva banda, el descendent no és originari del poble i, per tant, es comprèn que adopti el tret propi de la localitat d'on prové (Palma).

A més, trobam tot un seguit de mostres aïllades amb la presència d'algun membre no-catalanoparlant. Així doncs, hi ha un informant (núm. 33) descendent de progenitors que no tenen com a llengua materna el català i, davant l'absència de referents familiars catalans, el fill tendeix a adoptar el tret propi del context on es desenvolupa: en aquest cas, el fenomen innovador propi de Binissalem.

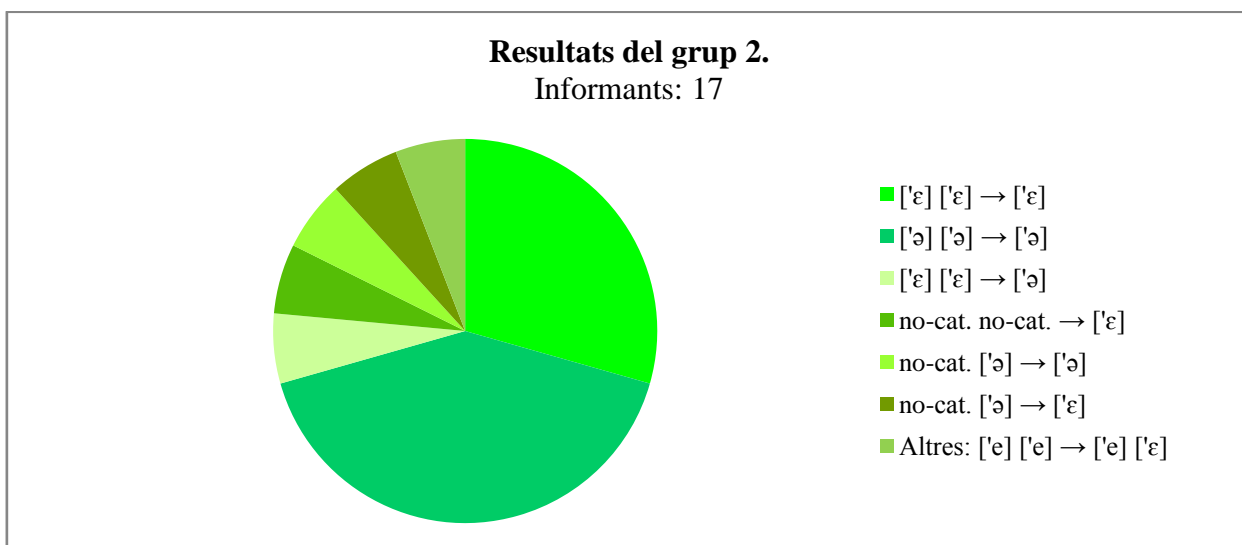
Llavors, es detecten dos informants (núm. 19 i 34) que parteixen de la mateixa influència intergeneracional: un progenitor és no-catalanoparlant i l'altre procedeix d'una localitat mallorquina que manté el tret fonètic més antic i, per tant, és el que empra. Ambdós casos també coincideixen en el fet que els descendents tenen com a lloc d'origen Binissalem. Però, tot i les similituds entre aquestes dues mostres, mentre que l'informant 34 adopta el tret mallorquí més antic per influència de la seva progenitora; l'informant 19 és influït més per l'entorn que per la llengua del seu pare i adopta el tret innovador propi del seu lloc d'origen. Per tant, en aquest darrer cas, el condicionant de l'entorn ha tengut un pes més important que el cas de la influència intergeneracional. En l'entrevista amb els seus progenitors, aquests consideren que l'adquisició de la innovació es pot deure a l'escola i als companys, i el pare valora que està a favor que la seva filla «agafi la seva pròpia autonomia i que el lloc on ha nascut també la marqui».

Finalment, un cas que es troba al marge de les possibles combinacions esperades és el de la informant 22 que és nascuda a Binissalem i els seus pares, catalanoparlants, provenen de Algemesí (València). Pel que fa al sistema vocàlic tònic, tant el català occidental, que vehiculen els seus pares, com el català amb el tret innovador de Binissalem, presenta un inventari heptafonèmic; de totes maneres, la incidència d'aquests set fonemes no és la mateixa en un cas o en l'altre. Reprenent Moll (1991: 33), la *Ē* llarga llatina tònica es tradueix generalment a [e] en el català occidental; i, en canvi, en català oriental, descartant el tret majoritari balear, es vehicula amb [ɛ]. D'acord amb l'entrevista amb els seus progenitors, es creu que el cas lingüístic de la informant 22 és el següent: a casa seva, sembla que empra sovint la [e] en els casos en

què en llatí hi havia la $\bar{E}$ llarga, com ho fan els seus pares, parlants que s'inscriuen dins la varietat lingüística occidental; mentre que, a l'exterior, tal i com es va documentar, adopta el tret propi de l'entorn on s'ha desenvolupat: vehicula, en aquests casos, la ['ɛ], pròpia del subdialecte binissalemer.

A més, seguint amb l'entrevista realitzada, quant al vocalisme àton, possiblement, la informant també varia la seva pronúncia segons l'ambient en el qual es troba. Així, mentre que, a casa seva, potser que adopti el sistema vocàlic àton amb 5 fonemes ([i], [u], [o] [a] i [ə]) propi del dialecte occidental català que empen els seus pares; a l'exterior, és possible que adquireixi el sistema àton majoritari mallorquí, que consta de 4 fonemes ([i], [u], [o] i [ə]), a excepció de la localitat de Sóller i també de Menorca, Eivissa i Formentera, en què només hi ha tres sons vocàlics àtons ([i], [u] i [ə]). Tot i això, aquest cas s'hauria d'estudiar més a fons per a poder determinar un resultat lingüístic categòric.

D'aquesta manera, en el segon grup, els resultats queden de la manera següent. Els casos homogenis configuren el 70'6% de les mostres: un 29'4% dels resultats amb el fenomen innovador i un 41'2% amb el tret més antic. En canvi, cadascun dels casos heterogenis respon a un 5'9% del total. Tot seguit, es poden veure especificats.

3.1.3. Grup 3

El grup 3 està format per un total de 19 individus que tenen una franja d'edat que oscil·la entre els 8 i els 9 anys. Segons la procedència dels informants i dels seus progenitors, trobam que: els casos en què només el fill té origen binissalemer tornen a ser majoritaris; tot seguit, apareixen els casos en què un dels dos pares i el fill són del poble; i, finalment, dels casos més extrems, tan sols se'n detecta un cas de cadascun.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
19	1	7	10	1

Dels 19 informants d'aquest conjunt, n'hi ha un total d'onze que vehiculen el tret fonètic antic, enfront de 8 que adopten la innovació. Així doncs, tot i que no sigui per una diferència tan elevada com en el primer grup, els informants amb el tret més antic continuen sent els majoritaris.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ʔ]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
19	11	8

Anàlisi intergeneracional del grup 3

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 3	Nombre de casos detectats
Informants: 19	
Casos homogenis	
1. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	2
2. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	2
Casos híbrids	
3. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	2
5. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	4
6. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	3
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → [ʔ]	2
8. no-cat. no-cat. → [ʔ]	3
11. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	1

Els casos homogenis queden en complet equilibri: en aquest conjunt, es detecten dos individus que tenen una evolució intergeneracional homogènia pel que fa al tret majoritari a Mallorca, i dos en relació al fenomen innovador.

Els casos híbrids d'aquest grup presenten molta varietat. Per una banda, hi ha dos casos en què, tot i que ambdós progenitors emprin el tret tradicional, el descendent adopta la innovació, segurament per influència de l'entorn on ha nascut i on s'ha desenvolupat. Per altra banda, apareixen 7 casos d'informants, originaris de Binissalem, en què l'herència lingüística és mixta; és a dir, un progenitor empra el tret innovador i l'altre el més antic. D'aquests, n'hi ha 3 (casos 37, 51 i 52) en què, tot i l'origen i lloc de desenvolupament

de l'individu, es manté el tret que és herència d'un dels seus pares ([ʔ]); mentre que, per altra banda, n'hi ha 4 (casos 36, 38, 44 i 49) en què l'entorn i la vehiculació del tret per part d'un dels dos progenitors agafen més rellevància i, per tant, el fill adopta el fenomen innovador.

Pel que fa a les mostres en què en algun dels membres familiars hi ha la presència d'una altra llengua, es començarà pels casos en què els dos progenitors són no-catalanoparlants. En total, es detecten 5 mostres amb aquest perfil en què tots els descendents procedeixen d'un poble on hi perdura el tret innovador (els casos 54, 40, 43 i 53 són de Binissalem, i el cas 47 és d'Alaró). En aquest conjunt, davant l'absència d'herència lingüística catalana, n'hi ha dos que adopten el tret propi del seu entorn i tres el tret tradicional. Els dos primers (casos 54 i 47) s'expliquen per la influència de l'entorn on es desenvolupen. Els tres altres (casos 40, 43 i 53) són més complexos. Tot i viure en una localitat que manté el fenomen innovador, adopten el tret tradicional. Algunes de les possibles causes d'aquests casos podrien ser la influència d'un àmbit escolar en què el sistema fonètic més antic hi sigui present o el fet que els seus progenitors adoptin com a segona llengua el català vehiculat a través d'aquest sistema. També pot succeir que sigui pel contacte pròxim amb un altre familiar que l'empri.

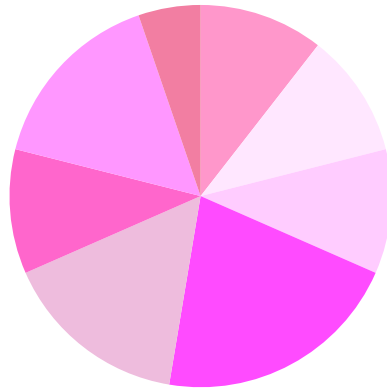
En darrer lloc, cal esmentar un sol cas en què el context de l'individu hi torna a ser del tot conseqüent. Tot i que descendeix d'un no-catalanoparlant i un individu que realitza el tret tradicional, l'informant 41 adopta el fenomen innovador propi de la zona on ha nascut i s'ha desenvolupat.

Així doncs, es configura el panorama següent. Els casos homogenis no són tan elevats com en el grup dos i queden equilibrats representant un 10'5% cadascun d'ells. Per tant, el 89'5% fa referència a les mostres híbrides. D'aquestes, el 10'5% equival als casos en què els progenitors fan el tret tradicional i el fill l'innovador; el 36'8% presenta progenitors mixtos: en un 21% el descendent adopta el fenomen més antic i en un 15'8% es decanta per la innovació; el 26'3% representa els casos de progenitors no-catalanoparlants: en un 15'8%, el descendent adopta el tret mallorquí més antic i, en un 10'5%, el fenomen innovador. Finalment, el 5'3% del conjunt d'aquest grup representa l'informant que adopta la innovació i que és descendència d'un no-catalanoparlant i d'un català que usa el tret tradicional.

Resultats del grup 3

Informants: 19

- [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
- [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
- [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
- [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
- [ʔ] [ʔ] → [ʔ]
- no-cat. no-cat → [ʔ]
- no-cat. no-cat → [ʔ]
- no-cat [ʔ] → [ʔ]

3.1.4. Grup 4

El grup 4 té un total de setze informants que tenen una edat que se situa entre els 9 i els 10 anys. Pel que fa a la procedència d'aquests i dels seus progenitors, trobam que el nombre més elevat de casos tornen a ser aquells en què només el descendent és de Binissalem; llavors, hi ha tres mostres en què els tres membres no són de Binissalem, i tres més en què un progenitor i el fill ho són; finalment, allò que cal destacar és que, com també succeeix en el grup 1, no hi ha cap cas en què tots tres membres siguin del poble.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
16	0	3	10	3

Dels 16 informants, n'hi ha un total d'onze que vehiculen un sistema octofonèmic, enfront de 5 que adopten el canvi lingüístic. D'aquesta manera, en aquest nou conjunt, el tret tradicional continua sent el més detectat.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí ['ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat ['ɛ]
16	11	5

Anàlisi intergeneracional del grup 4

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 4	Nombre de casos detectats
Informants: 16	
Casos homogenis	
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	7
Casos híbrids	
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	1
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	1
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → ['ɛ]	2
8. no-cat. no-cat. → ['ə]	2
10. no-cat. ['ə] → ['ə]	1
13. Altres casos	2

En primer lloc, si feim esment en els casos homogenis, mentre que hi ha 7 mostres en què tots tres membres familiars realitzen el tret tradicional; no n'hi ha cap pel que fa al tret innovador. Dels set casos esmentats, tots ells es fonamenten a partir de progenitors que tenen un origen extern al poble i s'ha de destacar que, en tres casos, el fill tampoc procedeix de Binissalem.

Per altra banda, es recullen un total de nou casos heterogenis. Primer de tot, es farà esment a aquells en què el català és la llengua dels tres membres familiars. La informant 68 és un cas en què, tot i que l'herència lingüística sigui clara: ambdós progenitors empenen el tret tradicional propi de la seva procedència, l'entorn torna a ser fonamental per a entendre la mostra, atès que ella realitza el fenomen innovador característic del seu lloc d'origen, Binissalem. L'estudi de l'informant 56 és diferent. Ell és originari de

Binissalem, així com també ho és el seu pare. No obstant això, sembla que la pronúncia de la seva mare sigui determinant pel descendent, car realitza el tret tradicional com ho fa ella, procedent d'Inca.

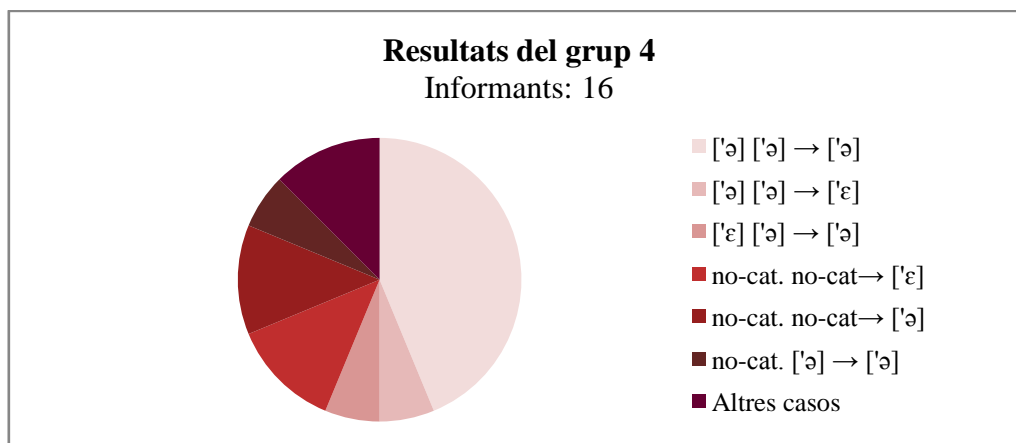
Ara ens centram en aquelles mostres en què hi ha la presència d'un o més membres familiars que són no-catalanoparlants. En primer lloc, pel que fa als casos en què ambdós progenitors són no-catalanoparlants, hi ha un equilibri de resultats entre aquells que tenen com a descendent un parlant del tret innovador (casos 63 i 65) i aquells en què el fill fa el tret tradicional (casos 57 i 64).

Per altra banda, es detecta un cas (número 58) en què un progenitor és no-catalanoparlant, l'altre fa el tret tradicional i el fill, tot i ser originari i resident de Binissalem, realitza el mateix tret que el progenitor que parla català. D'aquesta manera, en aquest cas, el pes de l'entorn no influeix tant com l'herència lingüística.

Finalment, existeixen dos casos que es troben al marge dels possiblement esperats. Per una banda, la informant 59 és germana del cas particular 22 del segon grup i es creu que presenten la mateixa naturalesa lingüística. Així doncs, a casa seva, es creu que empra el fonema [e], com els seus pares i la seva germana, en els casos en què en llatí hi ha la Ē llarga tònica; i, a l'exterior, com també es detecta en la mostra, empra el fonema [ɛ], propi del poble.

Per altra banda, l'informant 60 és un cas molt curiós. Des què va començar a parlar fins als 11 anys, aproximadament, emprava el sistema vocàlic tònic majoritari a l'illa. El seu pare és castellanoparlant, però va aprendre català i el vehiculava mitjançant el tret tradicional, atès que va viure diversos anys a Consell, i la seva mare és de Binissalem i fa el tret innovador. A més, es creu que la seva besàvia originària de Biniali, amb qui va passar part de la seva infància també l'influí en l'adopció del tret illenc majoritari, tot i néixer i créixer a Binissalem. Tot i això, des de fa un any, ara en té dotze, ha passat a adoptar, en segons quines ocasions, el tret innovador, segurament per la influència de l'entorn. És per això que, actualment, pràcticament tots els resultats d'aquest informant són favorables al canvi lingüístic, tot i que, en alguns casos, encara pronuncia el tret tradicional (per exemple, en el cas de «per què?») que abans en ell era l'hegemònic.

És així com es configuren els resultats obtinguts en el quart grup. D'aquesta manera, es basteix el panorama següent: gairebé la meitat dels resultats (un 43'7%) són casos homogenis pel que fa al tret tradicional; les mostres en què els progenitors són no-catalanoparlants i el fill fa el tret tradicional o el fill empra el tret innovador presenten un equilibri i representen un 12'5% cadascun d'ells; aquest és també el percentatge que correspon als casos que es troben fora de les combinacions esperades; finalment, les dues combinacions híbrides amb tots els membres familiars catalans i aquells en què un progenitor és no-catalanoparlant i, l'altre i el fill empen el tret tradicional representen cadascun d'ells un 6'25% de la totalitat dels resultats d'aquest conjunt.

3.1.5. Grup 5

El grup 5 està integrat per 23 nins que, com en el grup anterior, tenen entre 9 i 10 anys. Respecte a la procedència, l'anàlisi intergeneracional d'aquests informants es disposa d'aquesta manera: els casos mixtos són els majoritaris amb set mostres cadascun d'ells i, en els casos extrems, que són més reduïts, les mostres en què tots els membres tenen com a lloc d'origen Binissalem és el doble de superior que l'altre pol, en què no hi ha cap dels membres binissalemer. Aquest fet s'ha de destacar, atès que, en els grups anteriors, el rang en què tots els membres eren de Binissalem era molt escàs o, fins i tot, inexistent.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
23	6	7	7	3

Si classificam aquests 23 informants en l'ús del tret majoritari i de la innovació minoritària, s'obté un resultat oposat als recollits en els quatre grups primers: hi ha un nombre molt més elevat d'individus que fan el tret innovador que no dels que realitzen el fenomen tradicional. Per tant, en aquest grup, tot i no presentar una diferència desorbitada respecte a l'anàlisi de procedència, es configura, per primer cop, l'hegemonia del tret innovador en els alumnes. Aquest canvi s'especificarà en l'anàlisi de les combinacions intergeneracional que ve a continuació:

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí ['ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat ['ɛ]
23	3	19

Anàlisi intergeneracional del grup 5

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 5	Nombre de casos detectats
Informants: 23	
Casos homogenis	
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	8
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	1
Casos híbrids	
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	4
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	4
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → ['ɛ]	1
8. no-cat. no-cat. → ['ə]	2
9. no-cat. ['ɛ] → ['ɛ]	2
13. Altres casos	1

En primer lloc, aquesta diferència respecte a les dades dels altres grups es detecta en els casos homogenis. Mentre que, en els anteriors agrupaments, aquestes mostres eren majoritàries pel que fa al tret tradicional més que no pas a la innovació; en aquest grup, el resultat es capgira amb diferència (8 casos amb el tret innovador i 1 amb el tret tradicional).

En els casos híbrids en què tots els informants són catalanoparlants, hi ha una totalitat de resultats de descendència amb el fenomen innovador propi de la localitat (8 casos). Quant als progenitors, per una banda, hi ha quatre casos en què ambdós tenen el tret tradicional. En aquest cas, l'àmbit on neixen, creixen i es desenvolupen els descendents és més important a l'hora de determinar la seva naturalesa lingüística que l'herència familiar. Per altra banda, existeixen quatre casos més en què un progenitor realitza el tret tradicional i l'altre l'innovador. En aquests darrers en què es proporciona una herència generacional mixta, es comprova que l'entorn pot tornar a ser determinant per a la tria del descendent davant la presència d'ambdós trets fonètics en els antecessors: tots aquests alumnes tenen com a lloc d'origen Binissalem i és també on creixen i viuen en l'actualitat.

En els casos heterogenis en què hi ha la presència d'altres llengües, apareixen un total de tres mostres en les quals els dos progenitors són no-catalanoparlants. D'aquests, n'hi ha dos (casos 72 i 77) que donen com a descendència un individu amb el tret tradicional i un (cas 80) que té com a resultat un descendent que emprà el fenomen innovador. Davant l'absència de referents catalans, el context en què els descendents es desenvolupen influeix notòriament. Així doncs, els casos 72 i 77 fan referència a alumnes que tenen procedència palmesana, i el cas 80 en té de binissalemera.

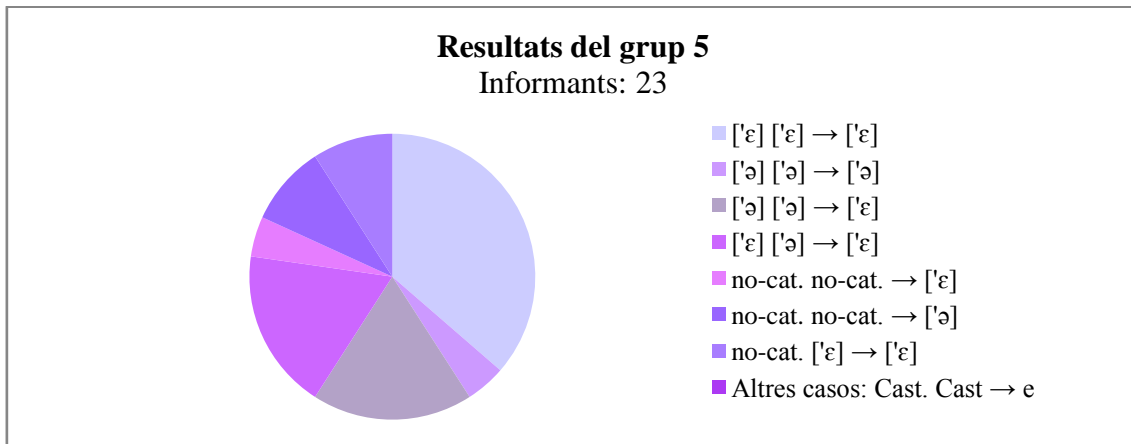
Amb la presència d'una altra llengua que no és el català, també apareixen les mostres número 85 i 88 en què un progenitor és no-catalanoparlant i l'altre és usuari del fenomen innovador. En aquests casos, la pronúncia del progenitor català i el context determinen que la descendència adopti el tret innovador.

Finalment, el cas número 74 no s'encabeix dins les combinacions preestablertes. Es tracta d'una informant que té Palma com a lloc d'origen i els seus dos progenitors són castellanoparlants. De fet, ella també té el castellà com a llengua materna, és per això que a l'hora d'emprar el català en el teatre ho fa a partir del sistema vocàlic tònic pentafonèmic propi la seva primera llengua.

D'aquesta manera, per primera vegada en els resultats obtinguts, el percentatge més elevat, un 34'8%, representa els casos homogenis amb el tret innovador. El segueixen els dos casos híbrids de caire català amb un 17'4% cadascun d'ells, que, en aquest grup, tenen un total de casos d'alumnes amb la innovació. El 8'7% fa referència, per una banda, als casos híbrids amb altres llengües en què ambdós progenitors són

no-catalanoparlants i el descendent fa el tret més antic i, per altra banda, aquells en què un dels dos progenitors parla una altra llengua i, l'altre i el fill adopten el tret innovador. Per últim, assoleixen un 4'3% els casos homogenis amb el tret tradicional; el cas en què ambdós progenitors no tenen el català com a llengua materna i el fill adopta la innovació pròpia del poble; i la mostra circumscriu a la perifèria dels resultats esperats.

3.1.6. Grup 6

El grup 6 està format per 17 alumnes que tenen una edat que oscil·la entre els 12 i els 14 anys. L'evolució generacional de cadascun d'ells, que té en compte els seus progenitors, també determina la procedència de cada membre de la família. En funció d'això, en aquest grup, apareixen un total de 6 casos en què els tres membres de la família procedeixen de Binissalem. També són sis els que es comptabilitzen en què tan sols el descendent és del poble. En aquest darrer agrupament, s'ha de tenir en compte que, en el cas 105, el progenitor que no és de Binissalem, és de Barcelona i, per tant, també realitzarà el tret innovador, tot i que amb matisacions. Tot seguit, es troben els casos en què un progenitor i el descendent procedeixen del municipi. Entre aquests, s'han de destacar els casos 102 i 108, en els quals el progenitor que no és de Binissalem, és de Lloseta i, per tant, també realitza la innovació fonètica. Finalment, és rellevant que, en aquest grup, no hi hagi cap cas en què tots tres membres familiars siguin externs al municipi.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
17	6	5	6	0

En aquest conjunt, se segueix la sintonia que s'inicia en el grup anterior. Així, el nombre de casos en què els descendents realitzen el tret innovador són superiors als que fan el tradicional. Si tenim en compte que no hi ha cap cas en què el descendent no sigui de Binissalem i, per tant, no estigui influït per aquest entorn, s'explica millor aquesta diferència.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ʔ]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
17	2	15

Anàlisi intergeneracional del grup 6

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 6	Nombre de casos detectats
Informants: 17	
Casos homogenis	
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	8
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	2
Casos híbrids	
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	1
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	3
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → ['ɛ]	2
9. no-cat. ['ɛ] → ['ɛ]	1

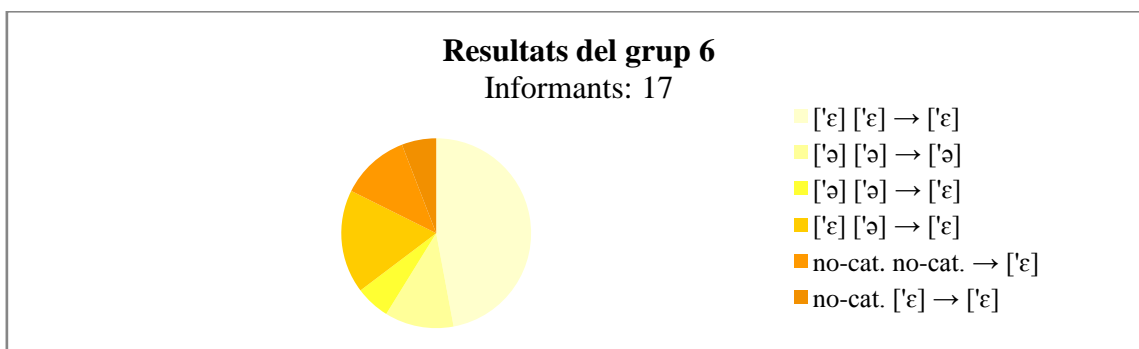
De les 17 mostres, es detecten 10 casos homogenis. D'aquests, també seguint la tendència del grup 5, se'n detecten 8 amb la innovació, entre els que s'inclouen els casos 102 i 108 que, com ja s'ha mencionat anteriorment, tenen un progenitor llosetí; i només 2 amb el fenomen antic. Aquests darrers, el cas 100 i el 106, es troben al marge de la influència de l'entorn, atès que tot i que els descendents són originaris de Binissalem, l'herència familiar els deu determinar la seva pronúncia.

Les mostres heterogènies en llengua catalana tornen a tenir com a resultat absolut descendents que realitzen la innovació. En el cas 104, ambdós progenitors fan el tret més antic, però això no influeix en el seu descendent, que determina la seva pronúncia, segurament, a través del context. En els casos 95, 105 i 107, un descendent emprà el tret innovador i l'altre l'antic, i allò que deu determinar la descendència és l'entorn i el

progenitor que té el tret d'aquest indret. Ja s'ha fet referència al cas 105, en què un dels dos progenitors, en concret la mare, és de Barcelona i, per tant, ha adquirit la innovació fonètica, però amb matisacions respecte de la innovació a les Illes.

Per últim, es troben els casos heterogenis en què, a més del català, hi són presents altres llengües. En tots els que es detecten al grup 6, el descendent és de Binissalem i realitza la innovació. Per una banda, aquest pot tenir ambdós progenitors no-catalanoparlants (casos 101 i 110). D'aquesta manera, el fet de no tenir referents parentals en llengua catalana, fa que l'individu s'adscriuï a la fonètica de l'entorn, que, en aquest cas, és la del subdialecte binissalemer, tot i la possible influència de la pronúncia tradicional balear que sempre hi sol ser present en major o menor grau. De fet, aprofundint més en el cas 101, els seus pares deien que els professors es sorprenien que l'informant hagués adquirit de manera tan contundent el tret més modern propi del poble. Per altra banda, existeix el cas 98 en què el descendent amb el tret modern té un progenitor no-catalanoparlant i l'altre que empra el tret propi del poble.

És així com es configura la caracterització lingüística del grup 6. Així doncs, els casos homogenis amb el tret innovador tornen a ser els majoritaris i tenen un percentatge respecte al total de membres del grup superior a l'anterior grup amb un 47%. Els segueixen amb un 17'6% les mostres en què un progenitor fa el tret més antic, i l'altre i el descendent empen la innovació. Llavors, assoleixen un 11'8% els casos homogenis amb el tret tradicional i aquells en què ambdós progenitors són no-catalanoparlants i el descendent fa el tret innovador. Per últim, amb un 5'9% es disposen: el cas en què ambdós progenitors fan el tret més antic i el fill la innovació; i aquell en el qual hi ha un progenitor que no té el català com a primera llengua, i l'altre i el descendent realitzen el fenomen lingüístic més recent.

1.3.7. Grup 7

El setè grup està integrat per 14 alumnes que van dels 15 als 17 anys. En aquest cas, les mostres familiars tenen una configuració diferent que en els dos darrers grups. Els resultats són equitatius pel que fa als casos en què hi ha dos, un o cap membre procedent de Binissalem. En canvi, el menor nombre de casos són els que presenten tots tres membres binissalemers. D'aquesta manera, augmenten els casos d'individus més externs al municipi i decau el nombre dels que són totalment d'origen binissalemer. Pel que fa als resultats heterogenis en referència a l'origen dels informants, cal destacar els casos 119 i 120 perquè hi ha un membre que és llosetí i, per tant, no procedeix del poble, però en comparteix la pronúncia.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
14	2	4	4	4

D'acord amb aquests quatre eixos més igualats, la presència dels alumnes amb el tret innovador i aquells que realitzen l'antic és bastant equilibrada, a diferència dels dos darrers grups en què la innovació sobrepassava amb diferència la tradició fonètica.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
14	6	8

Anàlisi del grup 7

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 7	Nombre de casos detectats
Informants: 14	
Casos homogenis	
1. [ɛ] [ɛ] → [ɛ]	3
2. [ə] [ə] → [ə]	3
Casos híbrids	
5. [ɛ] [ə] → [ɛ]	4
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → [ɛ]	1
8. no-cat. no-cat. → [ə]	2
10. no-cat. [ə] → [ə]	1

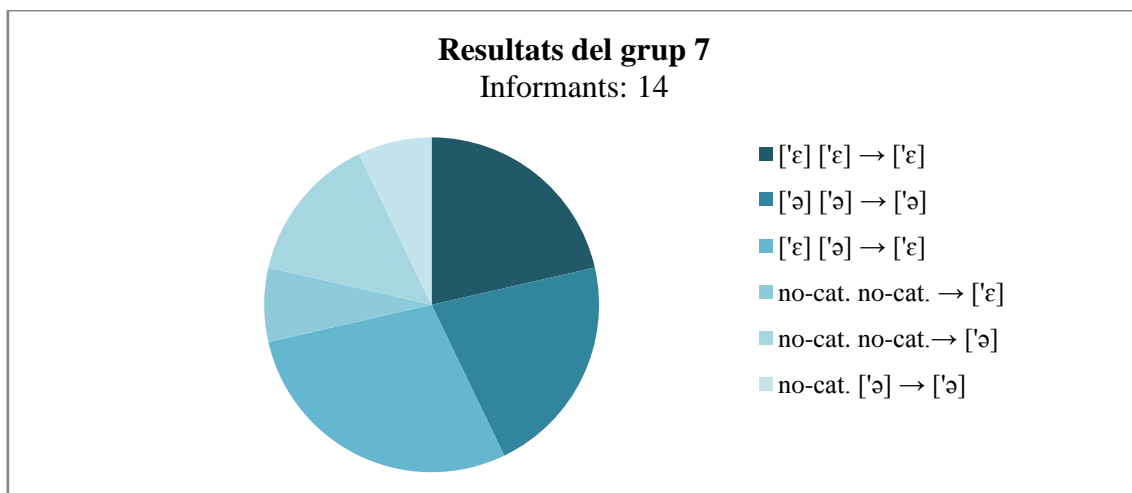
Els casos homogenis també es troben igualats completament. Hi ha tres casos (113, 120 i 123) pel que fa al fenomen fonètic innovador i tres (114, 117 i 118) pel tret tradicional. En tots els casos homogenis en la tradició fonètica, hi ha membres familiars procedents d'Inca; i en els del tret innovador, tots són de Binissalem, excepte el cas 120, que ja ha estat mencionat anteriorment, en el qual hi ha un progenitor de Lloseta.

En els casos híbrids en llengua catalana, només es detecta una combinació: la formada per un progenitor amb el tret antic i l'altre amb la innovació, que donen lloc a un descendent procedent de Binissalem que realitza el fenomen fonètic propi del poble. D'aquesta tipologia, se'n detecten 4 casos (116, 119, 122 i 124). Com que els progenitors presenten opcions de pronúncia diferents, el context en què neix i es desenvolupa l'infant en deu resultar determinant.

En les mostres heterogènies amb la presència d'altres llengües, hi ha més variabilitat de combinacions. Per una banda, hi ha els casos en què ambdós progenitors no tenen el català com a llengua materna. En els resultats, el context del descendent fonamenta el resultat: l'informant 111 que és de Binissalem adopta el tret propi del poble, mentre que l'informant 121 que és d'Inca realitza el propi de la zona. Una excepció és el cas número 115 en què el descendent, tot i residir a Binissalem, adopta el tret tradicional. Una possible causa d'aquest resultat podria ser el fet que l'àmbit escolar de l'informant se situï a Palma.

Per altra banda, hi ha un cas en què un progenitor és no-catalanoparlant i l'altre fa el tret tradicional, fet que, juntament amb el lloc d'origen i de residència, que és Consell, influeixen en el fet que la descendència adopti també el tret més antic.

Així doncs, en el grup 7 es configura el panorama lingüístic següent: la combinació més comuna representa un 28'6% i és la configurada per un progenitor de cada tret català i un descendent que adopta la innovació; llavors, la segueixen els dos casos homogenis amb un 21'4% cadascun d'ells; tot seguit, apareix amb un 14'3% la mostra en què ambdós progenitors no tenen el català com a llengua materna i el fill adopta el tret més antic; finalment, amb un percentatge del 7'1% el cas 111 en què ambdós pares són no-catalanoparlants i el fill realitza el tret innovador, i el cas 112 en què un dels pares no té el català com a primer llengua i, l'altre i el fill realitzen el tret més antic.

3.1.8. Grup 8

El grup 8 està format per 11 casos que van dels 19 als 24 anys. Pel que fa a l'estudi intergeneracional que s'ha realitzat, es pot determinar que, quant a la procedència dels membres familiars, hi ha tres tipologies amb un nombre de resultats més o menys equitatius: són els casos en què tots els familiars són binissalemers, aquells en què ho són dos i aquells en el quals només n'hi ha un. A més, no es detecta cap cas en què tots tres membres presentin un origen que no és Binissalem. Cal tenir en compte que, en el cas número 128, el membre que té un lloc d'origen diferent és d'Alaró i realitza el tret innovador.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
11	4	4	3	0

De les 11 mostres, la gran majoria de descendents empren el tret innovador. Així, es romp amb el cert equilibri entre ambdós sistemes vocàlics que es detecta en el grup anterior i els resultats d'aquest conjunt s'assimilen més als grups 5 i 6, en què el sistema vocàlic tònic que prescindeix del fonema ['ə] és l'hegemònic. Aquestes dades concorden amb les anteriors, vist que tots els descendents de les famílies d'aquest grup són d'origen binissalemer.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí ['ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat ['ɛ]
11	2	9

Anàlisi intergeneracional del grup 8

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 8	Nombre de casos detectats
Informants: 11	
Casos homogenis	
1. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	5
2. [ə] [ə] → [ə]	1
Casos híbrids	
5. [ʔ] [ə] → [ʔ]	1
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
8. no-cat. no-cat. → [ə]	1
9. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	3

Davant les primeres informacions sobre el grup, no és estrany que la majoria de casos homogenis siguin amb el tret innovador propi del municipi. Així, mentre que d'aquests se'n detecten un total de 5 casos (125, 128, 129, 134 i 135); només es recull una sola mostra en què l'homogeneïtat es dona en referència al tret mallorquí majoritari (cas 127).

Aquesta darrera mostra és la d'una informant que, atès que el seu lloc d'origen és Binissalem, quan va començar a parlar, segurament per influència de l'àmbit escolar, anava adoptant el tret innovador. Tot i això, als pares, que són ambdós de Palma i realitzen el tret tradicional, els resultava curiós que la seva filla adquirís aquest tret. Aquesta estranyesa que la informant veia en els seus progenitors va fer que, a poc a poc, abandonés aquesta adquisició i adoptés el tret concedit a través de l'herència lingüística dels seus pares.

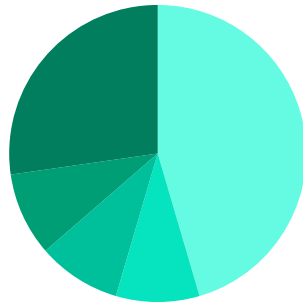
Només es detecta un sol cas heterogeni únicament en llengua catalana (cas número 126), que respon a la combinació formada per un progenitor amb un sistema vocàlic tònic heptafonèmic i un amb un d'octofonèmic, que tenen un descendent que, segurament per influència de l'entorn, adopta el tret del lloc que li és propi, Binissalem.

Finalment, es recullen quatre casos híbrids en què hi ha la presència d'una altra llengua, a més del català. Per una banda, existeixen tres mostres (casos 130, 131 i 133) en què un progenitor té una llengua materna que no és la catalana i l'altre és un catalanoparlant que, concretament, realitza el tret innovador associat al seu lloc d'origen, Binissalem. Aquest referent familiar, a més de l'entorn, atès que els tres descendents són del municipi, és allò que deu determinar que el resultat del fill sigui un català vehiculat a través del sistema vocàlic tònic que consta de 7 fonemes.

Per altra banda, hi ha un sol cas (núm. 132) en què ambdós progenitors són no-catalanoparlants, però tenen com a segona llengua el català adoptat a partir del sistema format per vuit fonemes i, per tant, és aquest fet, segurament, el que determina que el descendent, tot i ser originari del poble, vehiculi el tret més antic.

És d'aquesta manera com es basteix la naturalesa lingüística del grup 8. Així doncs, gairebé la meitat dels resultats, concretament un 45'4%, són casos homogenis pel que fa al tret innovador, dada que casa, perfectament, amb la disposició de l'origen dels informants que s'ha representat al principi de l'anàlisi d'aquest grup. Llavors, amb un 27'2% del total de resultats d'aquest grup es configura la combinació en què un progenitor és no-catalanoparlant, i l'altre i el fill sí que ho són i realitzen el tret innovador. Finalment, representant cadascun d'ells un 9'1%, hi ha un cas homogeni pel que fa al tret antic, un en què cadascun dels progenitors presenta un fenomen fonètic diferent (tret innovador i tret antic) i el fill adopta el tret més modern, i un en què ambdós progenitors no tenen el català com a primera llengua i el fill realitza el tret tradicional.

Resultats del grup 8
Informants: 11

- [ɛ] [ɛ] → [ɛ]
- [ə] [ə] → [ə]
- [ɛ] [ə] → [ɛ]
- no-cat. no-cat. → [ə]
- no-cat. [ɛ] → [ɛ]

3.1.9. Grup 9

El grup 9, tal i com es configura el grup 10, està format per 9 alumnes, que tenen edats que oscil·len entre els 25 i els 65 anys. Pel que fa a la seva configuració familiar i, més concretament, a la procedència, podem parlar que allò que més abunda en aquest grup són els casos extrems en què, o bé tots els membres familiars són de Binissalem, o bé no ho és cap d'ells.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
9	3	1	1	4

Quant a la pronúncia dels alumnes, aquest conjunt s'assimila als resultats que s'han detectat en el grup 7, car pràcticament hi ha els mateixos casos d'innovació i de tradició lingüística.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ʔ]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
9	5	4

Anàlisi intergeneracional del grup 9

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 9	Nombre de casos detectats
Informants: 9	
Casos homogenis	
1. [ɛ] [ɛ] → [ɛ]	3
2. [ə] [ə] → [ə]	3
Casos híbrids	
5. [ɛ] [ə] → [ɛ]	1
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
8. no-cat. no-cat. → [ə]	2

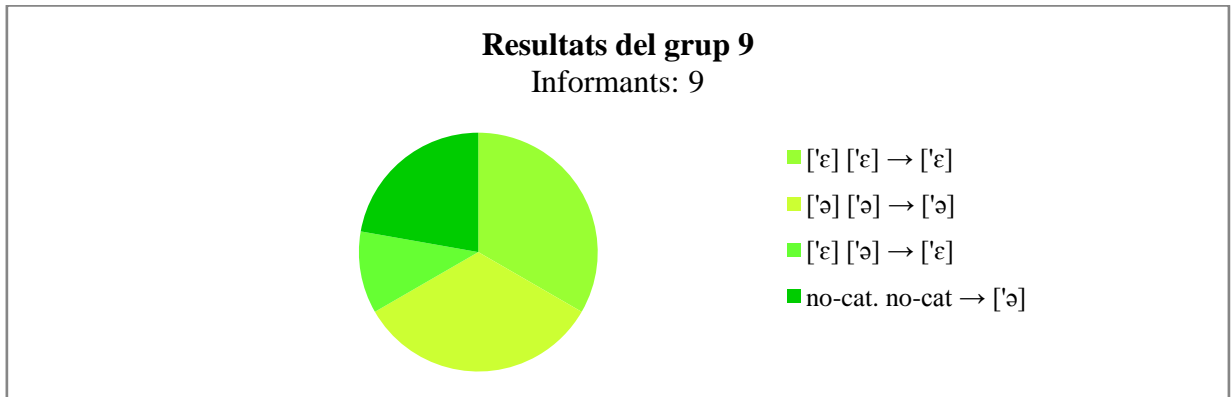
Si s'analitza més profundament l'anàlisi intergeneracional, es pot comprovar que aquest equilibri de resultats es manté en els casos homogenis. Així doncs, es recullen exactament els mateixos casos amb el fenomen innovador (tres casos: 140, 141 i 143) que amb el tradicional (tres casos: 137, 138 i 142).

Hi ha un sol cas híbrid català (144) en què els tres membres familiars són catalanoparlants, que presenta la combinació següent: un progenitor amb cadascun dels sistemes vocàlics tòncics i el descendent que adopta la innovació.

Pels que fa a les mostres heterogènies amb la inclusió d'altres llengües, només es recullen dos casos (136 i 139) que responen a una sola combinació: els dos progenitors són no-catalanoparlants i el descendent adopta el tret tradicional, propi del seu lloc d'origen i de residència: Palma.

Així doncs, dels 9 informants que configuren aquest grup, n'hi ha un 33'3% que representa els casos homogenis amb el tret tradicional, i aquest mateix percentatge també fa referència als casos homogenis amb el fenomen innovador. Tot seguit, un

22'2% fa referència als dos casos integrats per dos progenitors que no tenen com a llengua materna el català i un descendent que empra el tret tradicional mallorquí. Per últim, un 11'1% representa el cas mixt de resultats catalans en els progenitors, en què el descendent empra el tret innovador.

3.1.10. Grup 10

En aquest darrer grup hi ha un total de 9 informants que, com en el cas anterior, presenten una edat que se situa entre els 25 i els 65 anys. En aquest conjunt, la informació sobre la procedència dels membres familiars és del tot necessària en l'anàlisi, perquè, en tots els casos menys un, tots els membres familiars presenten un lloc d'origen i de residència que no és Binissalem, lloc amb el qual tenen una vinculació, únicament, per a fer l'activitat de teatre. D'aquesta manera, els resultats que s'obtindran pràcticament es poden extrapolar de l'interès del nostre estudi.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
9	0	1	0	8

D'acord amb la informació proporcionada, no és d'estranyar que la gran majoria de descendents emprin el tret tradicional mallorquí, car que és propi de la seva procedència i també la dels seus progenitors. Un cas per a destacar és el número 152, en què els integrats de la família no són de Binissalem, però són de Lloseta i, per tant, tots ells vehiculen el tret innovador.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ʔ]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
9	7	2

Anàlisi intergeneracional del grup 10

Combinacions possibles de la variable estudiada en el grup 10	Nombre de casos detectats
Informants: 9	
Casos homogenis	
1. [ɛ] [ɛ] → [ɛ]	1
2. [ə] [ə] → [ə]	7
Casos híbrids	
5. [ɛ] [ə] → [ɛ]	1

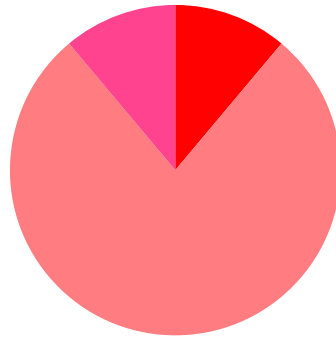
Si ens endinsam més acuradament dins l'anàlisi intergeneracional i d'acord a tot el que s'ha dit anteriorment, s'explica que la presència hegemònica de casos homogenis sigui amb el tret tradicional (amb un total de 7 casos), enfront d'un sol cas (152), el de la família d'Alaró, en què tots tres vehiculen el tret més modern.

Finalment, hi ha un únic cas híbrid (el número 145) que respon a la combinació formada per progenitors amb sistemes vocals tòncics diferents i un descendent que, segurament per influència de l'entorn, que és Binissalem, es decanta per l'adopció del sistema lingüístic modern.

És així com el grup 10 està integrat per un 77'8% de casos homogenis pel que fa al tret tradicional mallorquí, que també incorpora el fonema [ə]. Enfront d'aquest alt percentatge, hi ha amb un 11'1% el cas homogeni amb el tret innovador, i també el cas en què els progenitors tenen sistemes vocàlics tòncics catalans diferents i el fill adopta el més modern.

Resultats del grup 10
Informants 9

- [ɛ] [ɛ] → [ɛ]
- [ə] [ə] → [ə]
- [ɛ] [ə] → [ɛ]

3.2. Anàlisi global dels resultats obtinguts

Tot seguit, es farà un estudi lingüístic en conjunt de tots els casos obtinguts. En primer lloc, es tendrà en compte la procedència dels informants i dels seus progenitors, que es trobarà reflectida en la taula informativa que ve a continuació.

Totalitat de membres del grup	Casos en què tots els membres familiars són originaris de Binissalem	Casos en què dos membres (un progenitor i el descendent) procedeixen de Binissalem	Casos en què només el descendent és de Binissalem	Casos en què tots els membres familiars tenen un origen extern a Binissalem
153	25	35	62	31

El nombre més predominant recau sobre aquells casos en què hi ha procedències diverses entre els membres d'una mateixa família, enfront de les mostres homogènies, en què tots tres membres comparteixen procedència. De tots aquests, els que més abunden són els casos en què només el descendent és pròpiament de Binissalem i ambdós progenitors tenen un origen extern. Llavors, apareixen els casos en què un progenitor i un descendent són del poble. Pel que fa als grups en què els tres membres presenten el mateix origen, és curiós que hi hagi més casos en què tots tres siguin d'un poble que no és Binissalem que dels que compareixen la procedència del poble.

Per tant, el recull de dades respon a la coexistència entre membres de Binissalem amb altres que presenten una procedència externa al municipi. Aquest fet es pot vincular a les dades anteriorment tractades sobre l'arribada d'habitants d'altres localitats al poble de Binissalem.

Si tenim en compte el sistema vocàlic tònic que vehiculen els descendents, més enllà de la seva herència lingüística, es detecta que el nombre d'individus que adquireixen el tret fonètic característic de Binissalem és lleugerament superior al que adopta el sistema vocàlic tònic més antic amb la presència del fonema [ʔ]. Per tant, tot i tractar-se d'un estudi al poble de Binissalem, els resultats no són tan favorables al canvi lingüístic com es podria pensar en un primer moment. Per tant, allò que queda palès és que, a Binissalem, hi és present una dualitat de resultats enfront als dos sistemes vocàlics tònic

que hi ha a les Illes Balears. De totes maneres, si es recorre a la taula anterior, s'ha de tenir present el recompte d'un total de 31 casos en què els tres membres familiars no són originaris del poble ni tampoc residents. Per altra banda, queden els casos dels informants 6 i 74 que no s'encabeixen en aquests dos sistemes vocàlics tòpics, sinó que vehiculen el català a través del sistema propi de la seva primera llengua, que en els dos individus és el castellà, que consta de 5 fonemes tòpics.

Totalitat de membres del grup	Individus que realitzen el tret tradicional mallorquí [ə]	Individus que realitzen el tret innovador propi de la localitat [ɛ]
153	71	80

Anàlisi intergeneracional de la mostra lingüística en conjunt

A continuació, s'aprofundirà en l'estructura lingüística familiar de la qual procedeixen els informants analitzats. Tot seguit, s'insereix la taula que conté els resultats lingüístics globals de la mostra.

Combinacions possibles de la variable estudiada	Nombre de casos detectats
Informants: 153	
Casos homogenis	
1. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	35
2. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	43
Casos híbrids	
3. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	8
4. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	1
5. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	20
6. [ʔ] [ʔ] → [ʔ]	4
Casos híbrids amb la presència d'una altra llengua	
7. no-cat. no-cat. → [ʔ]	9
8. no-cat. no-cat. → [ʔ]	17
9. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	6
10. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	3
11. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	2
12. no-cat. [ʔ] → [ʔ]	/
13. Altres casos	5

En primer lloc, cal fixar-se en l'estructura familiar que presenta homogeneïtat de resultats lingüístics. En aquests casos, predomina el nombre de resultats, un total de 43 casos, en què els tres membres familiars presenten el tret fonètic més antic, enfront de 35 mostres en les quals el tret compartit per tots tres membres és el propi del poble. En aquesta dualitat de resultats, cal tenir en compte, una altra vegada, la presència d'aquestes 31 famílies que no són ni del poble ni hi resideixen.

Si es passa a l'estudi dels casos híbrids en què no hi ha presència d'altra llengua que no sigui la catalana, la tipologia familiar més abundant en les mostres obtingudes, en concret 20, és la que consta d'un progenitor amb el sistema vocàlic tònic heptafonèmic i d'un altre amb l'octofonèmic, i el descendent adopta el tret propi de l'entorn on es desenvolupa, que és Binissalem o, en algunes ocasions, són els altres dos pobles que mantenen la vehiculació del canvi lingüístic: Lloseta i Alaró. En aquests casos, davant la dualitat de sistemes vocàlics tònic que poden influir al descendent per herència familiar, el context on l'individu creix en resulta determinant.

Llavors, amb un total de vuit resultats, els segueixen els casos heterogenis en què els dos progenitors vehiculen el tret tradicional i el descendent adopta el tret innovador propi de la zona on neix i es desenvolupa, que és favorable al canvi lingüístic. En aquests casos, la influència del context és més decisiva que en els casos anteriors, atès que els dos progenitors tenen com a herència lingüística el sistema vocàlic més antic i, a causa de l'entorn on creix, el descendent no adquireix la informació lingüística heretada, sinó que opta per el canvi lingüístic propi del poble en què es desenvolupa.

Així doncs, a diferència dels casos homogenis, els híbrids són superiors pel que fa al nombre de descendents amb el canvi lingüístic, concretament 28, que no pas amb el tret tradicional, que són 5. D'aquests darrers, n'hi ha 4 en què, davant l'herència lingüística amb dualitat de resultats (un progenitor empra el tret tradicional i l'altre el modern), el descendent opta per vehicular el català a través del sistema vocàlic tònic més antic. En tots quatre casos (37, 51, 52 i 56), el descendent és de Binissalem; així, sembla que el pes de l'herència de tret tradicional atorgada per un dels dos progenitors influeix més en la llengua de l'informant que no pas el seu context. Finalment, existeix un sol cas en què els dos progenitors realitzen el tret innovador i el fill el tradicional. Aquesta combinació resulta del fet que els dos pares són de Catalunya i el fill és d'un entorn on es desenvolupa el tret tradicional, Palma.

Quant als casos en què hi ha la presència d'una llengua que no és la catalana en algun dels membres familiars o en tots tres, hi ha més resultats en què el descendent vehicula el tret tradicional que no pas la innovació. La combinació lingüística més present en els resultats, amb 17 casos detectats, és, curiosament, aquella en què els dos pares són no-catalanoparlants i el fill adopta el tret tradicional. D'aquests, n'hi ha 11 mostres en què el descendent és de Binissalem, i 6 en què té un origen extern al poble: en dos casos, el fill és d'Inca i en 4 és de Palma. Per tant, en aquestes sis mostres, s'entén que, possiblement, l'adopció del català a través del tret tradicional és per la influència de l'entorn. En canvi, en els 11 casos en què el descendent és de Binissalem, les causes que es poden atribuir al fet que el fill vehiculi el tret tradicional són més difuses i, així doncs, s'hauria d'estudiar cada cas a fons per a parlar amb certesa d'unes causes que han portat a aquest resultat lingüístic.

En segon lloc, pel que fa als resultats amb la presència d'individus no-catalanoparlants, hi ha nou casos en què els progenitors no tenen com a llengua materna el català i el descendent adopta el sistema vocàlic tònic català innovador. En totes aquestes mostres, la procedència del descendent resulta determinant per a l'adopció d'un tret lingüístic davant l'absència de referents familiars de parla catalana, atès que tots ells pertanyen a un poble en què es manté el canvi lingüístic (8 descendents són de Binissalem i 1 d'Alaró).

Llavors, apareixen els casos en què un progenitor és no-catalanoparlant, i l'altre i el fill tenen com a primera llengua el català vehiculat a través del mateix sistema vocàlic tònic. D'aquests, n'hi ha sis en què el tret compartit entre un progenitor i el descendent és el tret innovador i la meitat, tres casos, en què el tret compartit és el tradicional. En els sis primers casos, el descendent és de Binissalem i, per tant, l'entorn hi juga a favor; però, en els tres casos següents, hi ha diversitat de resultats: hi ha una mostra en què el descendent és de Consell i, així doncs, s'entén la presència del tret més antic; però, en els altres dos casos, el descendent és de Binissalem i, per tant, no és l'entorn, favorable a l'adquisició del tret innovador, que determina el resultat lingüístic.

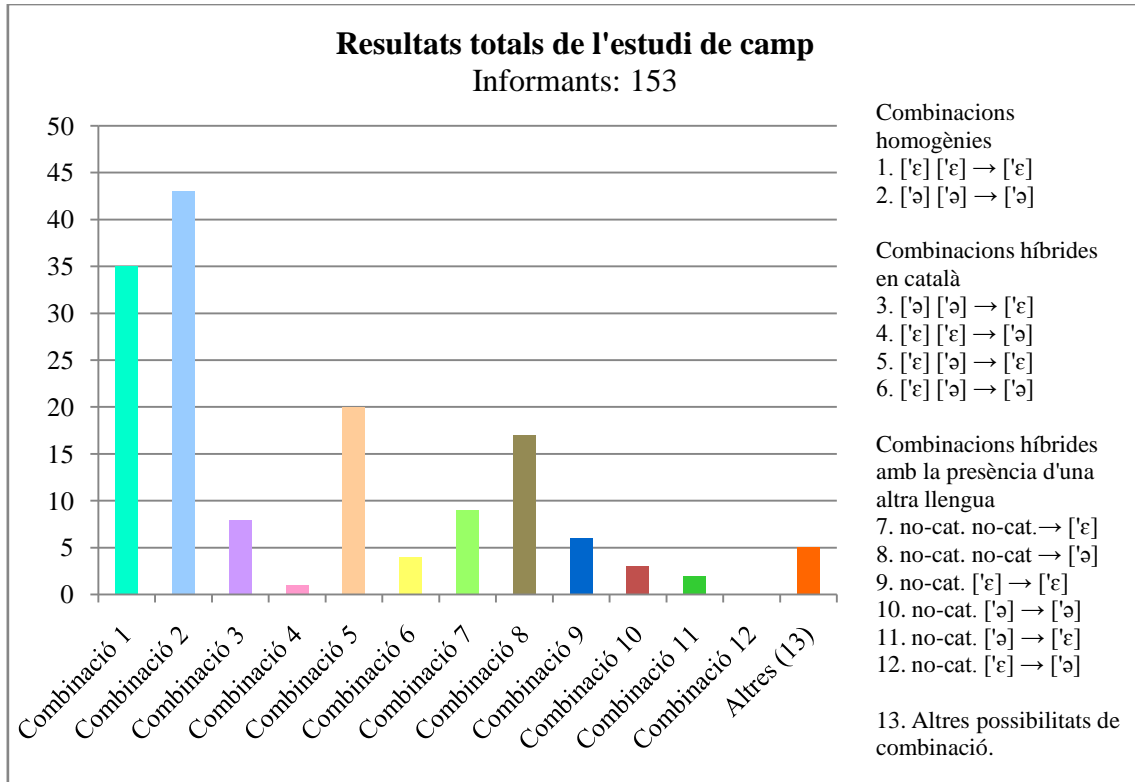
Finalment, dels casos amb la presència d'una altra llengua a més del català, hi ha les combinacions relatives a un progenitor no-cataloparlant i un que sí que ho i que vehicula un sistema vocàlic tònic diferent al seu descendent. D'aquests, només es detecten dos casos en què el context del descendent, que és Binissalem, té més pes que

no pas la influència d'un progenitor que empra el tret tradicional. Per altra banda, no existeix el cas contrari format per un progenitor no-catalanoparlant, un progenitor amb el tret innovador i un descendent amb el tret tradicional, segurament a causa del fet que la recollida de dades se situa a Binissalem.

Per últim, s'han detectat una sèrie de casos que estan fora de les combinacions lingüístiques esperades de la variable estudiada. Aquests es poden classificar en dos grups: els casos en què el descendent té com a primera llengua el castellà i vehicula el català a través dels 5 fonemes vocàlics tòncics propis d'aquesta llengua (casos 6 i 74), i aquelles mostres en què s'ha detectat que el mateix descendent presenta dualitat de resultats: els casos 22 i 59, que tenen una connexió familiar, segons l'entorn, es creu que empren el fonema [ɛ] en els casos en què en llatí hi ha la presència de la Ē llarga tònica, propi del seu lloc d'origen i de residència, Binissalem; però, a casa seva, potser, majoritàriament empren, en aquests casos, el fonema [e] com és propi del dialecte occidental al qual pertanyen els seus pares; i el cas 60 en què el mateix individu va oscil·lant entre la vehiculació de paraules amb el fonema tradicional [ə] i altres en què el fonema [ɛ] envaeix la posició tradicionalment adoptada per [ə].

Així doncs, a partir de la mostra lingüística obtinguda, es configura el panorama següent, que representa el gràfic que s'adjunta tot seguit. Dels 153 casos estudiats, els casos homogenis ocupen més del 50% del total, els casos híbrids amb la presència d'altres llengües, entre les quals s'ha de dir que destaquen el castellà i l'anglès, equival al 24% del total; els casos heterogenis en llengua catalana representen aproximadament un 22%; i els casos que no s'emmarquen dins les possibles combinacions de la variable estudiada suposen un 3% del total. D'aquesta manera, els casos que més destaquen són els homogenis i, entre aquests, els que presenten el tret tradicional. Llavors, hi ha els casos en què intervé una altra llengua; per tant, això ens demostra que a Binissalem, a més de ser-hi detectats els dos sistemes vocàlics tòncics catalans, també hi ha la presència d'altres llengües. En aquest grup, també hi ha més casos en què, en els descendents, el tret tradicional és el més abundant. Tot seguit, apareixen els casos híbrids en català i, en aquests, a diferència dels dos altres agrupaments, hi ha una quantitat molt més notòria de descendents que adopten el tret innovador, que no pas els que presenten el tradicional (28 casos amb el tret modern enfront de 5 amb el tret més antic). Finalment, hi ha les combinacions perifèriques en què els tres casos catalans presenten el sistema vocàlic tònic innovador, tot i que no sigui l'únic en el seu parlar, i

també hi ha dos casos que vehiculen el català a través de la seva llengua materna, el castellà.

4. CONCLUSIONS

Aquest projecte lingüístic es va iniciar amb un objectiu concret: obtenir una mostra sobre el tret lingüístic que més serveix per a caracteritzar la parla de Binissalem. Així, es van decidir prendre com a font informativa els alumnes del taller-escola de la companyia teatral Xamo-Xamo de Binissalem. Llavors, es va decidir vehicular aquest estudi de camp a partir d'una metodologia concreta, que es va dur a terme exitosament: a causa de la presència contínua d'espectadors (especialment, familiars i alumnes d'altres cursos) als assajos dels grups teatrals diversos, es varen poder prendre les mostres lingüístiques sense que cap grup s'adonés que era font lingüística d'aquest treball. D'aquesta manera, es va aconseguir que les seves respostes no estiguessin condicionades pel fet de saber que el seu parlar era investigat. És així com es varen recollir un total de 153 mostres, en què, les dades lingüístiques, en funció del sistema vocàlic tònic que vehiculaven, es van complementar amb informació relativa a la seva edat, sexe i procedència. Tot seguit, es va aportar la informació lingüística i de procedència relativa als seus progenitors per a poder estudiar si el parlar dels informants estava determinat per l'herència lingüística dels seus pares o, en canvi, en defugia. En l'apartat inicial, en què s'explicava la metodologia del treball, també es va presentar com a possible hipòtesi el fet que els canvis demogràfics accentuats dels darrers anys a Binissalem podien influir en els resultats que es recollirien.

A continuació, per a emmarcar el sistema lingüístic tradicional i innovador al qual es feia referència, es va realitzar una acurada introducció en què ambdós es varen situar dins l'àmbit lingüístic global català: així, mentre que el sistema vocàlic tònic octofonèmic és minoritari respecte a la totalitat de territoris catalans i, també, respecte al dialecte en el qual s'inscriu, l'oriental; aquest tret fonètic és el majoritari a les Illes Balears i, possiblement, l'original català. Concretament, al territori insular, havia estat l'únic fins al segle XIX, en què l'evolució de la llengua, en algunes zones, va originar un canvi lingüístic: el sistema vocàlic tònic passava a ser heptafonèmic, eliminant el fonema [ə], la incidència del qual era substituïda pel fonema [ɛ], que ja era present en el sistema fonètic més antic. En funció d'això, es recullen les informacions més destacades d'aquesta evolució fonètica a través de les aportacions dels lingüistes que estudiaren el tema: com es va desenvolupar en el temps i en cadascuna de les Illes fins arribar a la que concerneix el nostre projecte, Mallorca; i les causes que conduïren a l'aparició d'aquest nou ventall fonètic.

Aleshores, un cop situat el marc teòric que basteix l'estudi de camp, es passa a analitzar les dades lingüístiques que s'han recollit. En primer lloc, s'analitza cadascun dels grups, que es configuren a través de les franges d'edat dels informants, i es tenen en compte tres aspectes: la procedència d'acord amb l'anàlisi intergeneracional, el tret lingüístic pel qual es decanten els descendents i la classificació lingüística dels membres familiars en funció de la variable estudiada, tot aportant taules i gràfics per a clarificar els resultats. Finalment, seguint aquests mateixos eixos d'estudi, es realitza una anàlisi conjunta de tots els resultats que, com a conglomeraació dels apartats anteriors, ens condueix cap a unes conclusions determinades.

La mostra lingüística que s'ha recollit a través del treball de camp permet donar suport a la hipòtesi que s'havia formulat a l'inici del projecte, quan es plantejava l'objectiu que es pretenia. S'havia fet esment a tota una sèrie de dades demogràfiques de Binissalem relatives als darrers 15 anys, que es creia que podien tenir conseqüències lingüístiques en els resultats obtinguts. Aquestes parlaven d'un creixement demogràfic del poble a causa, entre d'altres coses, d'una arribada considerable d'habitants d'altres localitats, especialment per la localització cèntrica i pròxima del poble tant a la ciutat de Palma com a la d'Inca. D'aquesta manera, es veia possible que es detectessin habitants d'altres localitats en els resultats i, consegüentment, la presència del sistema vocàlic tònic majoritari a Mallorca, l'octofonèmic.

En la mostra recollida, aquesta coexistència entre el tret fonètic innovador i el tradicional ha estat més que evident, fent que, pràcticament, existís un equilibri entre els descendents que vehiculen el tret fonètic modern, propi del poble, i els que empenen el tradicional. A més, quant a l'anàlisi intergeneracional, apareixen casos tant homogenis com híbrids íntegrament en català i altres amb la presència d'individus que tenen com a llengua materna el castellà o l'anglès, en què hi ha individus que empenen el tret tradicional. De fet, en la primera i en la tercera tipologia de casos, el nombre de descendents que adopten el sistema vocàlic tònic antic és més elevat que els que es decanten per la innovació. Enfront d'això, se situen els casos híbrids en què l'entorn, que en la majoria de casos és Binissalem, resulta definidor del seu parlar.

Per tant, la presència del tret fonètic tradicional en dades extretes del poble de Binissalem a partir de famílies, la gran majoria de les quals resideixen al poble, ha estat molt més abundant d'allò que es preveia abans de fer l'estudi. És així com es comprova

que un factor lingüístic extern, com és la globalització i, més concretament, la migració entre pobles, influeix en la llengua d'un territori. Així doncs, aquest treball permet donar suport a la premissa inicial que es va fer al principi del treball que preveia que aquest fet demogràfic remarcaria la hibridesa lingüística de Binissalem, que ens du a suposar que el fet de parlar de Binissalem com a un poble lingüísticament homogeni pel que fa a la presència del tret innovador és un error. D'aquesta manera, s'ha comprovat que associar Binissalem amb el tret innovador és una generalització que oculta un ventall lingüístic més ampli, en què el tret tradicional hi és ben present. El mateix succeeix amb el fet de correlacionar la procedència d'una persona amb el seu parlar i és que s'han detectat un total de 42 casos de descendents dels 153 recollits, en què fer aquesta vinculació seria del tot errònia, car tots aquests individus són originaris de Binissalem i vehiculen el tret tradicional. Així doncs, mitjançant aquest treball, s'ha pogut demostrar que la llengua és un món més intricat i múltiple del que sembla en un primer moment i que, més enllà de la categorització i de la construcció de classificacions que els humans empram per a poder simplificar la informació lingüística, allò que realment existeix és tot un entramat de fluctuacions, la complexitat del qual, sovint, resulta difícil d'assolir completament a través de l'estudi de la llengua.

A més a més, aquesta hibridesa lingüística que es detecta a Binissalem sembla que és un fenomen més o menys recent, fet que queda reflectit en els resultats dels progenitors. En aquests casos, l'estudi demostra que la vinculació de la llengua de l'individu amb la seva procedència és categòrica. En canvi, les mostres dels seus descendents demostren que aquesta correlació no sempre és certa. Així doncs, en aquesta mostra lingüística, no es detecta cap progenitor de Binissalem, Lloseta o Alaró, que vehiculi el tret tradicional ni viceversa, no es recull el cas de cap pare de Mallorca que, sent d'un altre poble que no sigui cap dels tres esmentats, vehiculi el tret innovador. Així, aquesta dualitat de resultats ens pot dur a pensar que la ruptura de l'associació Binissalem - tret innovador s'ha dut a terme en un període relativament actual.

Per tant, queda palès que les mostres lingüístiques obtingudes conviden a dubtar de la generalització lingüística que es projecta sobre els habitants de Binissalem. D'acord amb això, ¿aquest treball ens pot dur a pensar que la inclusió del tret majoritari balear al poble pot ser un indicatiu que el tret innovador, que és minoritari a les Illes Balears i sobretot a Mallorca, comença un procés de retrocés? Davant els resultats obtinguts, aquesta podria ser una possible hipòtesi, però la seva afirmació requeriria estudis

lingüístics posteriors que se centressin en analitzar detingudament l'evolució d'aquests individus que es caracteritzen per ser de Binissalem i presentar el tret fonètic tradicional català, i avalesin que la seva presència al poble es manté i creix o, contràriament, els individus són influenciats més per l'entorn de Binissalem i acaben adoptant el tret innovador. Pel que fa a les mostres obtingudes a partir d'aquest projecte, sobretot seria necessari fer un seguiment dels individus més joves que són els que majoritàriament presenten aquest perfil lingüístic, atès que, amb el pas dels anys, l'entorn podria fer que rebutgessin el tret tradicional, a favor del canvi lingüístic.

Aquest possible retrocés ja s'ha dit que ve motivat pel fet que el canvi lingüístic és un fenomen minoritari dins el seu context lingüístic: les Illes Balears. Tot i això, anteriorment ja s'ha fet esment a la doble particularitat d'aquesta dualitat de resultats: el tret tradicional és majoritari a les Illes Balears, però minoritari si tenim en compte el conjunt de territori català; per tant, si hi hagués una major connexió lingüística entre els Països Catalans, es creu que, en lloc de tenir en compte la possibilitat del retrocés del canvi lingüístic, es parlaria d'una possible disminució de la presència del tret lingüístic tradicional català.

És així com les mostres lingüístiques que s'han obtingut a partir de l'anàlisi intergeneracional de 153 informants ens han dirigit a tota una sèrie de conclusions entorn al fenomen lingüístic de Binissalem. En primer lloc, ha demostrat que la hipòtesi inicial que considerava que l'increment demogràfic a causa de l'arribada d'habitants d'altres pobles podria influir en els resultats obtinguts a la mostra ha quedat, d'alguna manera, validada. Sobretot, s'ha destacat la presència pràcticament equitativa entre informants que realitzen el fenomen lingüístic innovador i els que vehiculen el tradicional, fet que supera les perspectives prèvies al projecte i que ha corroborat la premissa que es formulava al principi del treball segons la qual es preveia que Binissalem era un indret lingüísticament homogeni.

A més, la presència notòria del perfil lingüístic, que es creu recent, d'individus que són de Binissalem i que presenten el tret tradicional permet qüestionar l'associació directa entre el poble de Binissalem i el canvi lingüístic i, per extensió, el lligam entre un lloc i un parlar determinat. Tot això ens ha conduït cap a una hipòtesi final: aquesta irrupció del tret tradicional balear al poble de Binissalem que s'ha documentat ens pot fer pensar que és un vestigi de l'inici de la retrogradació del fenomen lingüístic innovador.

Ara bé, el fet que hi hagi la possibilitat que el canvi lingüístic pugui desaparèixer a Binissalem és tan sols una formulació hipotètica que, per a ser constatada, serien necessaris estudis lingüístics posteriors que analitzessin detingudament si aquest nou perfil lingüístic de Binissalem es manté i es va incrementant en el temps, fet que suposaria el futur establiment de l'hegemonia del tret tradicional en detriment de la desaparició del canvi lingüístic propi del poble; o, contràriament, si allò que succeeix amb el pas del temps és la constatació que el perfil lingüístic que s'ha detectat és caduc i, per tant, no influirà en la desaparició del fenomen innovador a Binissalem.

Així doncs, davant la recollida d'una mostra dotada d'una complexitat molt més superior a l'esperada, aquest projecte convida a obrir les portes a futures investigacions lingüístiques entorn a les possibles variacions que es poden produir en l'estat de la qüestió al poble de Binissalem.

5. BIBLIOGRAFIA

- ALCOVER, Antoni Maria (1908-09) «Una mica de dialectologia catalana». Dins *BDLC*. Volum IV.
- (1920) «Dietari de l'eixida filològica a diferents territoris de la nostra llengua durant l'estiu d'enguany [1920]». Dins *BDLC*. Volum XI.
- BARTOLI, Matteo G. (1925) *Introduzione alla neolinguistica (Principi - Scopi - Metodi)*. S.L. Olschki. Gènova.
- Caib.es (2010a) *Institut d'Estadística de les Illes Balears*. Disponible a https://www.caib.es/ibestat/estadistiques/per-territori/1/e585d8bd-1978-48f5-a0db-c5504eabccca/ca/pad_t2b3_10.px. Consultat el 03/05/2016.
- Caib.es (2010b) «La població de les Illes Balears». Dins *Capítol III. Qualitat de vida i estat de benestar*. Disponible a <http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do;jsessionid=6D3B2561576E18BFB43A3DC541F5FCB3?ctrl=MCRST16ZI109967&id=109967>. Consultat el 03/05/2016.
- Caib.es (2015) *Institut d'Estadística de les Illes Balears*. Disponible a https://www.caib.es/ibestat/estadistiques/16f042e0-5eca-4c8e-a67627769bf8265b/ed48a014-8773-4a03-b158-136c1b7f5e2d/ca/pad_res02_15.px. Consultat el 03/05/2016.
- JUNYENT, Maria Carme (2006) *Lingüística històrica*. Universitat de Barcelona. Departament de lingüística general. Barcelona.
- LABOV, William (1972) *Sociolinguistic Patterns*. Universitat de Premsa de Pennsilvanià. Filadèlfia.
- MOLL, Francesc de B. (1973) *El parlar de Mallorca* [Edició de 1990]. Editorial Moll. Mallorca.
- (1991) *Gramàtica històrica catalana*. Universitat de València [Edició de 2006]. València.

- MONTOYA, Brauli (1995) «L'observació del canvi fonològic en el català balear». Dins Turell, Teresa (ed.) *La sociolingüística de la variació*. 1995. PPU. Barcelona.
- PONS, Lúdia (1991) «Relacions entre canvis fonètics i fenòmens psíquics». Dins Massot, Josep (coord.) *Estudis de llengua i literatura catalanes XXII. Miscel·lània Jordi Carbonell*. Volum I. Publicacions Badia de Montserrat. Barcelona.
- PRADILLA, Miquel Àngel (2008) *Sociolingüística de la variació i llengua catalana*. Institut d'Estudis Catalans: Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística. Barcelona.
- TUSON, Jesús (2010) *Les varietats lingüístiques i el canvi*. Universitat Oberta de Catalunya. Barcelona.
- VENY, Joan i Mar MASSANELL (2012) *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlants catalans* [Edició de 2015]. Universitat de Barcelona. Barcelona.
- VENY, Joan (1978) *Estudis de geolingüística catalana* [Segona edició (1984)]. Edicions 62. Barcelona.
- (1982) *Els parlars catalans*. Editorial Moll. Palma.
- VIAPLANA, Joaquim (2002) *Dialectologia*. Universitat de València. València.

6. ANNEXOS

6.1. ANNEX I. Taules del treball de camp

Grup 1 Informants	Pronúncia [‘ɛ] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
1. Alejandra	ə	Veia	F	4-6	Binissalem	Cast./ cast.	Península/ Península
2. Enric	ə	Embolicarem	M	4-6	Pòrtol	ə/ə	Mallorca ⁵ / Mallorca
3. Joan	ə	Farem, conec, feim, res	M	4-6	Binissalem	ə/ə	Palma/Palma
4. Laia	ə	Tornarem	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
5. Lucia	ə	Estrets, és, vint-i- tres.	M	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
6. Jaume	e	Ella: [‘elle]	M	4-6	Binissalem	ə/ə	Palma/Palma
7. Roc	ə	És, perquè	M	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
8. Siro	ə	És, potser	M	4-6	Binissalem	Cast./estranger	Península/ estranger
9. Emma	ə	Arregla-ho, perquè, terrasseta, tres	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
10. Carla	ə	Fèiem, sabem, germaneta	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
11. Zoe	ə	De què	F	4-6	Binissalem	Cast./ cast.	Mallorca/ Mallorca
12. Anaïs	ə	Canet	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
13. Elisenda	ə	Perquè	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
14. Leire	ə	És, poder	F	4-6	Binissalem	Cast./Cast.	Palma/ Palma
15. Lluc	ɛ	Tres, desaparèixer	F	4-6	Binissalem	ɛ/ə	Binissalem/ Palma

⁵ **Mallorca.** Fa referència al fet que l’informant és de procedència mallorquina, tot i que no s’hagi pogut concretar la localitat d’origen exacta, i s’ha comprovat que no és originari de cap dels tres pobles posseïdors del canvi lingüístic que s’estudia.

16. Jana	ə	Posa'ls	F	4-6	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
17. Margalida	ɛ	Tauleta, coneixem	F	4-6	Binissalem	ɛ/ə	Binissalem/ Montuiri
18. Mar del Mar	ə	Perquè, és	F	4-6	Inca	Cast./Cast.	Inca/ Inca

Grup 2 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
19. Bàrbara	ε	Volem, feis	F	7-8	Binissalem	ə/estranger	Palma/ anglès
20. Llorenç	ə	Plena, és	M	7-8	Sa Pobla	ə/ə	Sa Pobla/ Sa Pobla
21. Tomeu	ə	Velletes, empenta	M	7-8	Sa Pobla	ə/ə	Sa Pobla/ Sa Pobla
22. Caterina B.	ε/e	Solet, volem	F	7-8	Binissalem	e/e	Algesemí/ Algesemí
23. Laura	ə	Filletes, pobreta	F	7-8	Binissalem	ə/ə	Palma /Palma
24. Aina	ə	Aixeca’t, és	F	7-8	Binissalem	ə/ə	Santa Eugènia/ Santa Eugènia
25. Pau	ə	Veure, deis, vel	M	7-8	Sencelles	ə/ə	Palma/Palma
26. Miquel	ə	Veure, deis, vel	M	7-8	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
27. Neus	ε*	Filleta, és	F	7-8	Mancor	ε* ⁶ /ε*	Catalunya/ Catalunya
28. Mia	ε	Veis, perquè	F	7-8	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
29. Jan	ə	Res, existeixen	M	7-8	Palma	ε*/ε*	Catalunya/ Catalunya
30. Pep	ε	És, farem	M	7-8	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
31. Núria P.	ε	Empenta, sembla	F	7-8	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
32. Núria R.	ε	Conta-la, perquè	F	7-8	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Lloseta
33. Alberto	ε	Diguem, ser	M	7-8	Binissalem	Cast. / cast.	Península/ Península
34. Gessamí	ə	Pobret, perquè	F	7-8	Binissalem	Estranger/ə	Estranger/Palma
35. Carme	ə	Capet, és	F	7-8	Mancor	ə/ə	Mancor /Mancor

⁶ (ε*). Fa referència al fet que l’informant presenta un sistema vocàlic tònic heptafonèmic que no s’ha adquirit en els tres pobles mallorquins (Binissalem, Alaró i Lloseta), sinó a la zona catalana peninsular i, per tant, presenta algunes particularitats respecte del que es té com a objecte d’estudi.

Grup 3 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
36. Mireia B.	ε	Tres, desaparèixer	F	8-9	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Palma
37. Martina B.	ə	Mira'l	F	8-9	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Palma
38. Antònia	ε	Sembla, caseta	F	8-9	Binissalem	ə/ε	Biniamar/ Binissalem
39. Aina	ε	Veure, res, perquè	F	8-9	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
40. Lluc	ə	Perquè, penses, consola't, avioneta	M	8-9	Binissalem	Cast./ Cast.	Península/ Península
41. Adrià	ε	Pobreta, avioneta	M	8-9	Binissalem	ə/Cast.	Sa Pobla/ Palma
42. Arnau	ə	Sembla, és	M	8-9	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
43. Nadia	ə	Serveis	F	8-9	Binissalem	Cast. / Cast.	Península/ Península
44. Irina	ε	Avioneta, res	F	8-9	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem
45. Maria	ə	Tuparem, secreta	F	8-9	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
46. Marta	ε	En què/ és	F	8-9	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
47. Zoe	ε	Disfresses, esquerra, tres	F	8-9	Alaró	Cast./Cast	Península/ Península
48. Neus M.	ε	Veus, tres, feines	F	8-9	Binissalem	ə/ə	Palma/Palma
49. Clàudia	ε	Perquè, res	F	8-9	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Palma
50. Fiona	ε	Col·locadeta, disfresses, bleada	F	8-9	Binissalem	ε*/ε*	Catalunya/ Catalunya
51. Caterina S.	ə	Diguem, parell	F	8-9	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem
52. Mercè S.	ə	Feines	F	8-9	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem
53. Sofia	ə	Perquè	F	8-9	Binissalem	Cast./cast.	Península/ Península

54. Toni	ε	Amiguets, punyetes	M	8-9	Binissalem	Cast./cast.	Península/ Península
----------	---	--------------------	---	-----	------------	-------------	-------------------------

Grup 4 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
55. Tomeu	ə	Promet, beneits	M	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
56. Miquel	ə	Perquè, petiteta	M	9-10	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Inca
57. Martín	ə	Secret, recerca, calentetes	M	9-10	Binissalem	Cast./ cast.	Argentí/ Argentí
58. Luis Enrique	ə	Promet, volem	M	9-10	Binissalem	ə/ Cast.	Mallorca/ Veneçuela
59. Aitana B.	ε/e	Princesa, tornarem	F	9-10	Binissalem	e/e	Algesemí/ Algesemí
60. Pau B.	ə/ε	Perquè, feim, veure// hortet, dieta, panereta	M	9-10	Binissalem	ə/ε	Huelva/ Binissalem
61. Victòria	ə	Feim, tres, ple	F	9-10	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
62. Paula	ə	Penses, rescatarem	F	9-10	Palma	ə/ə	Palma/ Palma
63. Ana Sofía	ε	Aturadeta, és	F	9-10	Binissalem	Estranger/ estranger	Estranger/ estranger
64. Samuel	ə	Princesa, promesa, recerca	M	9-10	Binissalem	Anglès/ cast.	Estranger / Binissalem
65. Lluç	ε	Glopet, perquè	M	9-10	Binissalem	Cast./ cast.	Península/ Península
66. Abril	ə	Perquè, hem, heu	F	9-10	Mancor	ə/ə	Mancor/ Mancor
67. Marc	ə	Berenarem, res, trempadetes	M	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
68. Júlia	ε	Colomet, branquetes, res	F	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
69. David	ə	Calentetes, res, perquè	M	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
70. Cecília	ə	Tornarem, vendrem, entesos	F	9-10	Mancor	ə/ə	Mancor/ Mancor

Grup 5 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
71. Toni	ε	Sembla, de què	M	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
72. Tavo	ə	Res	M	9-10	Palma	Cast./cast.	Península/ Península
73. Aina P.	ε	Res	F	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
74. Gracia	e	És	F	9-10	Palma	Cast./ cast.	Península/ Península
75. Lluïsa	ε	En què, voleu	F	9-10	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem
76. Aina T.	ε	Perquè, germanet	F	9-10	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
77. Eva	ə	Bicicletes, és	F	9-10	Palma	Cast./ cast.	Palma/Palma
78. Xisca Maria	ε	Veis, res	F	9-10	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Montuïri
79. Vicenç	ε	Potser, perquè	M	9-10	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
80. Pablo	ε	És, res	M	9-10	Binissalem	Cast./cast.	Madrid/ Madrid
81. Pep Lluís	ε	Miradeta, res, vera, perquè	M	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
82. Laia	ε	És, perquè	F	9-10	Binissalem (adoptada)	ε/ε*	Binissalem/ Barcelona
83. Maria Àngels	ε	Ninetes, fareu	F	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
84. Lluïcia	ε	Mira-te-la, anireu	F	9-10	Binissalem	ə/ə	Palma /Península
85. Sofia	ε	Mumareta, espardenyà	F	9-10	Binissalem	Cast. /ε	Península/ Binissalem
86. Joan	ə	Cabells, res, veim, targeta	M	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca / Mallorca
87. Caterina	ε	Perquè	F	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
88. Emma	ε	És, posa-ho	F	9-10	Binissalem	estranger/ε	Estranger/ Binissalem

89. Àurea	ε	Res, és	F	9-10	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem
90. Leticia	ε	Feim, perquè	F	9-10	Binissalem	ə/ə	Mallorca / Mallorca
91. Bàrbara	ε	Floreta, tres	F	9-10	Binissalem	ə/ε	Mallorca/ Binissalem
92. Roger	ε	Saber, carpeta	M	9-10	Binissalem	ε*/ε*	Catalunya/ Catalunya
93. Guillem	ε	Agafa'l	M	9-10	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem

Grup 6 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
94. Maria B.	ε	És, caseta	F	12- 14	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
95. Maria Àngels Ll.	ε	Perquè, mira’m	F	12- 14	Binissalem	ə/ε	Inca/ Binissalem
96. Maria Àngels R.	ε	Potser, és	F	12- 14	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
97. Mateu	ε	Veis, res	M	12- 14	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
98. Norbert	ε	Farem, és	M	12- 14	Binissalem	estranger/ε	Estranger/ Binissalem
99. Maria del Mar	ε	Piloteta	F	12- 14	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
100. Mireia	ə	Res, és	F	12- 14	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
101. Leila	ε	Ballarem	F	12- 14	Binissalem	Cast./ cast.	Mallorca/ Marroc
102. Carles	ε	Perquè, blanquet	F	12- 14	Binissalem	ε/ε	Lloseta/ Binissalem
103. Jaume O.	ε	Targetes	M	12- 14	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
104. Núria	ε	Feim, és	F	12- 14	Binissalem	ə/ə	Palma/ Colònia de Sant Pere
105. Jana	ε	Solet, jaqueta	F	12- 14	Binissalem (adopció)	ə/ε*	Palma/ Barcelona
106. Aina M.	ə	Tres, paret	F	12- 14	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
107. Neus M.	ε	Sembla, perquè	F	12- 14	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Palma
108. Josep	ε	Servei, anyets	M	12- 14	Binissalem	ε/ε	Lloseta/ Binissalem
109. Hamza	ε	Decideix, és	M	12- 14	Binissalem (adopció)	ε	Binissalem
110. Marta C.	ε	A què	F	12- 14	Binissalem	Cast. / cast.	Palma/ Palma

Grup 7 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
111. Pep	ε	Crida'l	M	15-18	Binissalem	Estranger/ estranjer	Estranger /estranjer
112. Nayeli	ə	Amb què	F	15-18	Consell	Cast./ ə	Mexicana /consell
113. Xisca Maria	ε	Dirigirem, és	F	15-18	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
114. Andrea	ə	Espera'm	F	15-18	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
115. Alejandro	ə	És, perquè	M	15-18	Binissalem (escola Palma)	Cast. /Cast.	Península/ Península
116. Aina M.	ε	Feis, res	F	15-18	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Mallorca
117. Marc	ə	Potser, sabrem	M	15-18	Inca	ə/ə	Inca/Inca
118. Josep R.	ə	Esteim	M	15-18	Inca	ə/ə	Inca/Inca
119. Francina	ε	Conta'm, és	F	15-18	Binissalem	ə/ε	Pollença/ Lloseta
120. Cristina	ε	Tres, fred	F	15-18	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Lloseta
121. Santi	ə	Sereu, veure	M	15-18	Inca	Cast cats	Inca/Inca
122. Toninaina	ε	Perquè, és	F	15-18	Binissalem	ε/ə	Llucmajor/ Binissalem
123. Mateu	ε	Decideix	M	15-18	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
124. Marina C.	ε	Poder	F	15-18	Binissalem	ə/ε	Palma/ Binissalem

Grup 8 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
125. Llorenç	ε	Voler, és	M	19-24	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
126. Francisc a	ε	Potser, floreta	F	19-24	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Sencelles
127. Laura	ə	Permet, res.	F	19-24	Binissalem	ə/ə	Palma/ Palma
128. Aina M.	ε	Sabem, és	F	19-24	Binissalem	ε/ε	Alaró/ Binissalem
129. Aina	ε	Perquè, res	F	19-24	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
130. Guillem	ε	Sembles, penses	M	19-24	Binissalem	Cast./ε	Península/ Menorca
131. Cristian	ε	Veure, cabells	M	19-24	Binissalem	ε/estranger	Binissalem/ Estranger
132. Rubén	ə	Anem, perquè	M	19-24	Binissalem	Cast./ Cast.	Mallorca/ Mallorca
133. Miquel	ε	Feiem	M	19-24	Binissalem	Cast./ε	Península/ Binissalem
134. Victòria	ε	Pobret, llibret	F	19-24	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
135. Mireia	ε	Sembla, perquè	F	19-24	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem

Grup 9 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
136. Alejandro	ə	Punyetes, perquè	M	25-65	Palma	Cast./ cast.	Península/ Península
137. Carol	ə	Agafa'l, és	F	25-65	Binissalem	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
138. Toni	ə	Cansarem	M	25-65	Palma	ə/ə	Palma/ Palma
139. Mar	ə	Canet	F	25-65	Palma	Cast./ cast.	Península/ Península
140. Antònia	ε	Farem, res	F	25-65	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
141. Jero	ε	Cabells	F	25-65	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
142. Maria Rosa	ə	Perquè, és	F	25-65	Palma	ə/ə	Palma/ Palma
143. Toni P.	ε	Feim, res	M	25-65	Binissalem	ε/ε	Binissalem/ Binissalem
144. Pilar	ε	què	F	25-65	Binissalem	ə/ε	Artà/ Binissalem

Grup 10 Informants	Pronúncia [‘ε] / [‘ə]	Exemples de la comprovació	Sexe	Edat	Lloc d’origen	Pronúncia del pare i la mare	Procedència del pare i la mare
145. Lina	ε	Petitè, és	F	25-65	Binissalem	ε/ə	Binissalem/ Mallorca
146. Joan	ə	Farem, perquè	M	25-65	Mallorca	ə/ə	Mallorca/ Mallorca
147. Rafel	ə	Pareixem	M	25-65	Sencelles	ə/ə	Sencelles/ Inca
148. Pilar	ə	Feim, solet	F	25-65	Inca	ə/ə	Inca/Inca
149. Magdalena	ə	Vermell, carpeta	F	25-65	Inca	ə/ə	Inca/Inca
150. Paquita	ə	Veis, és	F	25-65	Inca	ə/ə	Inca/Inca
151. Pilar	ə	Què, res	F	25-65	Inca	ə/ə	Inca/Inca
152. Isabel	ε	Solem, feis	F	25-65	Alaró	ε/ε	Alaró/ Alaró
153. Dolores	ə	Tres, canta-ho	F	25-65	Inca	ə/ə	Inca/ Inca

6.2. ANNEX II. Combinacions possibles de la variable estudiada

COMBINACIONS POSSIBLES DE LA VARIABLE ESTUDIADA	
CASOS HOMOGENIS	
1. Casos intergeneracionals homogenis amb el tret innovador	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
2. Casos intergeneracionals homogenis amb el tret tradicional	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
CASOS HÍBRIDS	
3. Casos en què ambdós progenitors realitzen el tret tradicional i el fill/a empra el tret innovador	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
4. Casos en què ambdós progenitors realitzen el tret innovador i el fill/a empra el tret innovador	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
5. Casos en què un dels dos progenitors té el tret tradicional, i l'altre i el seu fill/a empra el tret innovador	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
6. Casos en què un dels dos progenitors té el tret innovador, i l'altre i el seu fill/a empra el tret tradicional	[ʔ] [ʔ] → [ʔ]
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES	
7. Casos en què ambdós progenitors tenen com a llengua materna el castellà o l'estranger i el seu fill empra el tret tradicional	(Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → [ʔ]
8. Casos en què ambdós progenitors tenen com a llengua materna el castellà o l'estranger i el seu fill empra el tret innovador	(Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → [ʔ]

<p>9. Casos en què un dels dos progenitors parla castellà o una altra llengua estrangera i, l'altre i el seu fill/a empren el tret tradicional</p>	<p>(Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]</p>
<p>10. Casos en què un dels dos progenitors parla castellà o una altra llengua estrangera i, l'altre i el seu fill/a empren el tret innovador</p>	<p>(Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]</p>
<p>11. Casos en què un dels dos progenitors té com a llengua materna el castellà o una altra llengua estrangera, l'altre realitza el tret tradicional i el fill/a el tret innovador</p>	<p>(Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]</p>
<p>12. Casos en què un dels dos progenitors té com a llengua materna el castellà o una altra llengua estrangera, l'altre realitza el tret innovador i el fill/a el tret tradicional</p>	<p>(Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]</p>
<p>13. Casos que es troben al marge dels anteriorment descrits</p>	<p>(...)</p>

Grup: 1 Informants: 18	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	/	
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	10	2/3/4/5/7/9/10/12/13/16
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	2	15/17
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	/	
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	5	1/8/11/14/18
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	1	6 (['ə] ['ə] → ['ɛ])

Grup: 2 Informants: 17	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	5	27*/28/30/31/32
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	7	20/21/23/24/25/26/35
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	1	29*
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	/	
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	1	33
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	/	
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	1	34
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	1	19
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	1	22 (['e] ['e] → ['e] ['ɛ])

Grup: 3 Informants: 19	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	2	39/50* ⁷
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	2	42/45
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	2	46/48
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	4	36/38/44/49
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	3	37/51/52
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	2	54/47
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	3	40/43/53
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	1	41
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

⁷ (*)Fa referència al fet que l'informant presenta un sistema vocàlic tònic heptafonèmic que no s'ha adquirit en els tres pobles mallorquins (Binissalem, Alaró i Lloseta), sinó a la zona catalana peninsular i, per tant, presenta algunes particularitats respecte del que es té com a objecte d'estudi.

Grup: 4 Informants: 16	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	/	
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	7	55/61/62/66/67/69/70
CASOS HÍBRIDS CATALANS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	1	68
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	/	
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	1	56
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	2	63/65
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	2	57/64
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	1	58
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	2	59 (['e] ['e] → ['e] ['ɛ]) 60 (['ə] ['ɛ] → ['ɛ] / ['ə])

Grup: 5 Informants: 23	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	8	71/73/81/82*/83/87/92*/93
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	1	86
CASOS HÍBRIDS CATALANS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	4	76/79/84/90
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	4	75/78/89/91
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	1	80
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	2	72/77
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	2	85/88
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	1	74 (Cast. Cast → e)

Grup: 6 Informants: 17	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	8	94/96/97/99/102/103/108/109
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	2	106/100
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	1	104
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	3	95/105*/107
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	2	101/110
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	/	
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	1	98
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

Grup: 7 Informants: 14	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	3	113/120/123
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	3	114/117/118
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	4	116/119/122/124
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	1	111
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	2	115/121
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	1	112
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

Grup: 8 Informants: 11	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	5	125/128/129/134/135
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	1	127
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	1	126
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	/	
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	1	132
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	3	130/131/133
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

Grup: 9 Informants: 9	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	3	140/141/143
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	3	137/138/142
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	1	144
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	/	
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	2	136/139
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

Grup: 10 Informants: 9	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. ['ɛ] ['ɛ] → ['ɛ]	1	152
2. ['ə] ['ə] → ['ə]	7	146/147/148/149/150/151/153
CASOS HÍBRIDS		
3. ['ə] ['ə] → ['ɛ]	/	
4. ['ɛ] ['ɛ] → ['ə]	/	
5. ['ɛ] ['ə] → ['ɛ]	1	145
6. ['ɛ] ['ə] → ['ə]	/	
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ɛ]	/	
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → ['ə]	/	
9. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ɛ]	/	
10. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ə]	/	
11. (Cast./ Estranger) ['ə] → ['ɛ]	/	
12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	/	

Resultats totals Informants: 153	Nombre de casos	Concreció de casos
CASOS HOMOGENIS		
1. [ɛ] [ɛ] → [ɛ]	35	27*/28/30/31/32/39/50*/71/73/81/82*/83/87/92*/93 94/96/97/99/102/103/108/109/113/120/123/ 125/128/129/134/135/140/141/143/152
2. [ə] [ə] → [ə]	43	2/3/4/5/7/9/10/12/13/16/20/21/23/24/25/26/35/ 42/45/55/61/62/66/67/69/70/86/106/100/ 114/117/118/127/137/138/142/146/ 147/148/149/150/151/153
CASOS HÍBRIDS		
3. [ə] [ə] → [ɛ]	8	46/48/68/76/79/84/90/104
4. [ɛ] [ɛ] → [ə]	1	29*
5. [ɛ] [ə] → [ɛ]	20	15/17/36/38/44/49/75/78/89/91/95/105*/107 116/119/122/124/126/144/145
6. [ɛ] [ə] → [ə]	4	37/51/52/56
CASOS HÍBRIDS AMB LA PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES		
7. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → [ɛ]	9	33/54/47/63/65/80/101/110/111/
8. (Cast./ Estranger) (Cast./ Estranger) → [ə]	17	1/8/11/14/18/40/43/53/57/64/72/77/115/121/132/ 136/139
9. (Cast./ Estranger) [ɛ] → [ɛ]	6	85/88/98/130/131/133
10. (Cast./ Estranger) [ə] → [ə]	3	34/58/112
11. (Cast./ Estranger) [ə] → [ɛ]	2	19/41

12. (Cast./ Estranger) ['ɛ] → ['ə]	/	
13. Altres casos	5	6 (['ə] ['ə] → ['e]) 22 (['e] ['e] → ['e] ['ɛ]) 59 (['e] ['e] → ['e] ['ɛ]) 60 (['ə] ['ɛ] → ['ɛ] / ['ə]) 74 (Cast. Cast → ['e])